

Johdanto

Jeesus palasi Galileaan ja julisti Jumalan evankeliumia. Hän sanoi: 'Aika on täyttynyt, Jumalan valtakunta on tullut lähelle. Kääntykää ja uskokaa hyvä sanoma!' (Mark. 1:14–15)

Sekä protestanttiset liberaaliteologit että katoliset modernistit ovat tehneet tunnetuksi lausahduksen, jonka mukaan Jeesus julisti Jumalan valtakuntaa, mutta sen tilalle syntyikin kirkko. Tutkijat vaikuttavat hyvin yksimielisiltä siitä, että historian Jeesus saarnasi Jumalan valtakuntaa, mutta toisaalta minkäänlaista yhtenevää mielipidettä ei ole siitä, mitä hän tällä tarkoitti. On hyvin tavallista kuulla asiantuntijoidenkin esittämänä väite, että Jeesus erehtyi tärkeimmässä sanomassaan: mitään maailmanloppua, maailmanajan tai asiain tilan radikaalia muutosta ei tullut.

Kristityt eivät tietenkään ole voineet hyväksyä tällaisia mielipiteitä, joten he ovat usein selittäneet Jumalan valtakunnan vain sisäiseksi sydämen tilaksi, armon ja rauhan valtakunnaksi. Reformaation perinteessä ja jossain määrin katolisuudessakin onkin ollut taipumusta supistaa evankeliumi yksinomaan Jeesuksen sovitustyöhön. Vaikka tämä onkin selvästi osa raamatullista käsitystä evankeliumista (1. Kor. 15:1–4) ja Jumalan valtakunnasta (Room. 14:17), se ei yksin riitä selittämään Jeesuksen ja Raamatun koko sanomaa aiheesta. Tämä näkemys ei ota riittävästi huomioon juutalaista kontekstia, josta Jumalan valtakunnan käsite on peräisin, eikä se myöskään selitä kirkkohistorian kulkua. Miksi syntyi näkyvä, institutionaalinen ja hierarkkinen kirkkolaitos?

Steubenvillen fransiskaanisen yliopiston Raamatun ja teologian professori *Scott Hahn* on lukuisissa kirjoissaan, artikkeleissaan ja haastatteluissaan esittänyt ja perustellut oivalluksensa, joka tarjoaa hyvin mielenkiintoisen ratkaisumallin edellä esitettyihin ongelmiin. Toisaalta ajatus on melko uusi, toisaalta se on yhtä vanha kuin kirkko itse. Hahnin oivallus on tietyllä tavalla hyvin ekumeeninen ja jokaisen kristityn hyväksyttävissä, mutta samaan aikaan se säilyttää ja sisältää myös koko katolisuuden ilman kompromisseja. Tämän esseen tarkoituksena on esitellä Hahnin teesi, käydä yhdessä hänen omien kirjoitustensa kanssa läpi sitä tukevat raamatulliset näkökohdat sekä arvioida lopuksi sen vahvuuksia, heikkouksia ja potentiaalia eri näkökulmista.

Jotta itse aiheen tarkasteleminen olisi mahdollisimman mielekästä ja ymmärrettävää, esittelen ensin lyhyesti Scott Hahnin henkilönä ja teologina. Tämän jälkeen siirryn tutkimaan hänen ekklesiologiaansa¹ näkökulmasta ”Kirkko Jumalan valtakuntana”. Argumentointi etenee seuraavasti: (1) Juutalainen käsitys ”valtakunnasta” perustui olennaisesti Daavidin valtakuntaan. (2) Vanhan testamentin perusteella voidaan tunnistaa Daavidin valtakunnan ominaispiirteitä. (3) Profeetat ennustivat Jumalan palauttavan Daavidin valtakunnan ja kokoavan Israelin 12 heimoa jälleen yhdeksi valtakunnaksi. (4) Hieman ennen Jeesuksen aikaa alettiin intensiivisesti odottaa

¹ Ekklesiologia tarkoittaa kirkko-oppia. Ekklesiologia liittyy tiukasti kristologiaan eli Kristus-oppiin (näin erityisesti Hahnilla), koska raamatullisen näkemyksen mukaan kirkko on Kristuksen ruumis (esim. 1. Kor. 12, Ef. 1, Kol. 1).

Messiasta. (5) Uusi testamentti osoittaa, että Jeesus on uusi Daavid ja että kirkko on hänen valtakuntansa. (6) Kirkko täyttää Vanhan testamentin antamat Daavidin valtakunnan tunnusmerkit.

Aineistona käytän ennen kaikkea Hahnin kirjoja, artikkeleita, kurssimateriaaleja ja haastatteluja. Raamattusitaatit ovat vuoden 1992 kirkkoraamatusta, ellei toisin mainita.² Katolisen kirkon katekismuksen ja Vatikaanin II kirkolliskokouksen sitaatit on otettu Katolisen tiedotuskeskuksen julkaisemista käännöksistä.³

Scott Hahnin lyhyt esittely

Scott Hahn syntyi vuonna 1957 nimellisesti protestanttiseen kotiin, jossa uskonnolla oli pieni rooli. Teini-ikäisenä Scott käveli ulos kirkosta kesken saarnan ja ajautui pikkurikolliseksi, mutta osallistuttuaan tunnustuksettoman kristillisen nuorisoyhdistyksen retrettiin ja tutustuttuaan kristinuskoon tarkemmin hän päätti antaa elämänsä Kristukselle. Scott oli erityisen innokas evankelioimaan katolilaisia, joiden usko oli hänen mielestään täysin epäraamatullinen.⁴

Opiskellessaan Grove City Collegessa Pennsylvaniassa Scott oli aktiivinen kristillisessä nuorisotoiminnassa. Tänä aikana hän myös tapasi Kimberly Kirkin, jonka kanssa hän meni naimisiin vuonna 1979 ja aloitti opinnot Gordon-Conwellin teologisessa seminaarissa. Scott ja Kimberly olivat vakuuttuneita reformoidun teologian raamatullisuudesta, ja Scott ryhtyikin valmistumisensa jälkeen presbyteerisaarnaajaksi.⁵

Pääsiäisenä 1986 Scott Hahn liittyi katoliseen kirkkoon, ja vuonna 1990 hänen vaimonsa Kimberly seurasi perässä.⁶ Kääntymisprosessi oli täynnä sekä tuskaa että ihanuutta, kuten pariskunnan yhdessä kirjoittamasta kirjasta *Rome Sweet Home* käy elävästi ilmi. Scott ja Kimberly ovat kääntymisensä jälkeen tulleet äärimmäisen suosituiksi kirjoittajiksi ja tunnetuiksi puhujiksi sekä yleiseksi hyvän katolisen maallikkoperheen esimerkiksi erityisesti – mutta ei ainoastaan – Yhdysvaltojen katolisissa piireissä.

Hahn hankki Marquette University – yliopistosta tohtorintutkinnon raamattuteologiassa vuonna 1995 väitöskirjallaan *Kinship by Covenant: A Biblical Theological Analysis of Covenant Types and Texts in the Old and New Testaments*.⁷ Populaarimmasta kirjallisuudesta mainittakoon esimerkiksi *A Father Who Keeps His Promises* pelastushistoriasta, *The Lamb's Supper* eukaristiasta ja ilmestyskirjasta, *Hail, Holy Queen* Neitsyt Mariasta, *Understanding Our Father* Isä Meidän-rukouksesta, *Swear to God* sakramenteista yleensä, *Ordinary Work, Extraordinary Grace* Hahnin

² Vanhaa kirkkoraamatua siteerattaessa viitteeseen on lisätty lyhenne VKR.

³ Katolinen tiedotuskeskus (KATT) on julkaissut suomeksi Katolisen kirkon katekismuksen (KKK) vuonna 2005 ja Vatikaanin II kirkolliskokouksen konstituutiot vuonna 2006.

⁴ Hahn 1993, 1-5.

⁵ Hahn 1993, 13-25.

⁶ Hahn 1993, 96, 164.

⁷ Biography for Dr. Scott Hahn.

hengellisestä matkasta Opus Dei-järjestön jäseneksi sekä *Reasons to Believe*, joka on tietynlainen apologetiikan perusteos. St. Joseph's Communications on myös levittänyt lukemattomia määriä nauhoja Hahnin puheista Raamattuun ja katolisuuteen liittyvistä aiheista. Hahn on myös kirjoittanut paljon akateemisia ja popularisoituja artikkeleita.⁸

Hahn on opettanut vuodesta 1990 lähtien Ohion osavaltiossa sijaitsevassa Steubenvillen fransiskaanisessa yliopistossa, jossa hän toimii teologian ja Raamatun professorina.⁹ Vuonna 2002 Hahn perusti St. Paul Center for Biblical Theology- nimisen tutkimus- ja koulutusinstituutin, jonka tehtävä on kasvattaa uutta katolista sukupolvea, jossa pappien raamattutuntemus on sujuvaa ja maallikot ovat Raamatun suhteen ”lukutaitoisia”.¹⁰ Instituutin kattavilla Internet-sivuilla voi esimerkiksi opiskella ilmaiseksi raamattuteologian kursseja.¹¹

Scott Hahnin teologinen tausta

Scott Hahnin teologiset lähtökohdat ovat erittäin kiehtovat. Reformoituna kristittynä Hahn oppi lukemaan Raamattua liittoteologian näkökulmasta. Kun hänen nuoret evankelikaaliset ystävänsä menivät uskoontulonsa jälkeen uudestaan kasteelle ja kehottivat Scottia samaan, hän tutki kastekysymystä raamatullisesti, vakuuttui liittokäsitteen keskeisyydestä ja lapsikasteen raamatullisuudesta – nimenomaan presbyteerisestä liittoteologiasta käsin.¹² Hahnien kääntymistarinan ironia onkin juuri siinä, että anti-katolisista reformoiduista tuli katolilaisia juuri mitä reformoiduimman ajatuksen ansiosta – Hahnit huomasivat katolisuuden valaisevan liittoteologian ja liittoteologian sopivan aivan liiankin hyvin katoliseen uskoon. Uskonkappaleet, kirkolliset käytännöt ja eettiset ohjeet, joihin Hahnit olivat tottuneet, muuttuivat päinvastaisiksi yhden ja ainoan käsitteen vaikutuksesta – ja tämä käsite oli *liitto*.

Ensimmäinen voitto katolisuudelle tuli ehkäisykysymyksessä. Kaikki alkoi Kimberlyn kurssityöstä, jossa hän tutki katolilaisten esittämiä perusteluja ehkäisyn moraalittomuudesta. Hän sai Scottin lukemaan John Kippleyn kirjan *Birth Control and the Marriage Covenant* (nykyään *Sex and the Marriage Covenant*), jonka nähdessään Scott ihmetteli, kuinka paavilainen on saattanut kaapata itselleen protestanttisen käsitteen liitosta! Luettuaan kirjan Hahn oli hämmästynyt argumentoinnin logiikasta. Kippley osoitti, että avioliitto ei ole vain sopimus, tavaroiden vaihtokauppa, vaan liitto, persoonien vaihtokauppa. Jokaisella liitolla on liittoakti, joka uudistaa ja toteuttaa liiton, ja avioliitossa tämä akti on aviollinen yhdyntä, jota Jumala käyttää uuden elämän

8 Dr. Scott Hahn – Curriculum Vitae and Publications.

9 Biography for Dr. Scott Hahn.

10 Mission Statement.

11 www.salvationhistory.com.

12 Hahn 1993, 15–17. Kun luterilaisuus painottaa kasteen armoa ja perisyntiä perusteena lapsikasteelle, presbyteerit (kuten Hahn nuoruudessaan) pitävät lapsikasteen perustana Jumalan liittoa, josta Jumala ei halua jättää lapsia ulos.

antamiseen. Avioliiton uudistaminen tällä tavalla ja samalla ehkäisyn käyttäminen uuden elämän potentiaalın tuhoamiseksi olisi verrattavissa ehtoollisen vastaanottamiseen ja sen maahan sylkäisemiseen.¹³

Sama teologia sai Hahnin tuomaan ehtoollisen jokaviikkoiseen jumalanpalveluselämään hänen seurakunnassaan, jossa pyhää kommuuniota oli aiemmin vietetty vain neljä kertaa vuodessa. Kun hän oli esittänyt ehdotuksen vanhimmistolle, eräs kysyi, eikö ehtoollinen ehkä muuttuisi liian rutiininomaiseksi. Hahn vastasi seuraavasti:

”Dick, olemme nähneet, kuinka kommuunio kuvaa liittomme uudistamista Kristuksen kanssa, eikö? [---] Uudistatko avioliittosi vaimosi kanssa mieluummin vain neljästi vuodessa? Siitähän voisi muuten tulla pelkkä rutiini [...]”¹⁴

Reformoitu perinne oli opettanut Hahnin näkemään sakramentit liittovaloina. Katolisuus ei muuttanut vaan vahvisti tätä käsitystä – kirjassaan *Swear to God* Hahn pohtii sakramentti- ja liittoteologiaa perusteellisesti ja kirjoittaa ”heräämisestään” avioliiton sakramentaalisuuteen:

[Avioliitto] on sakramentti, liitto, vala, joka vannotaan Jumalan nimeen [---] Miksen nähnyt tätä, kun menin seminaariin? [---] Silloinkin parhaat professorini puhuivat kasteesta liittovalana [...] minun vihkivalanikin täyttivät kaikki raamatullisen liiton merkit.¹⁵

Juuri liiton ja sopimuksen erottelu oli Hahnille elintärkeä huomio. Hän toistaa tämän opetuksen kerta toisensa jälkeen eri teoksissaan erilaisissa opillisissa yhteyksissä, mutta ensimmäisen kerran se selitetään kääntymiskertomuksessa soteriologisessa¹⁶ yhteydessä seuraavasti:

Protestantisessa traditiossa liitot ja sopimukset ymmärrettiin kahdeksi tavaksi kuvailla samaa asiaa. Vanhan testamentin tutkiminen sai minut kuitenkin näkemään, että [---] Raamatussa sopimuksiin kuului omaisuuden vaihtokauppa, kun taas liittoihin kuului persoonien vaihtokauppa pyhien perhesuhteiden luomiseksi. Sukulaissuhteen muodosti siis liitto[...] Itse asiassa liittosukulaisuus oli vahvempaa kuin biologinen sukulaisuus [...] Kun Kristus muodosti uuden liiton kanssamme, kyseessä oli siis paljon enemmän kuin pelkkä sopimus tai laillinen vaihtokauppa, jossa hän otti syntimme ja antoi meille hänen vanhurskautensa, kuten Luther ja Calvin sen selittivät. [---] Löytöni oli, että uusi liitto perusti maailmanlaajuisen perheen, jossa Kristus jakoi oman Jumalan lapseutensa tekemällä meistä Jumalan lapsia. Liittoaktina vanhurskauttaminen merkitsi osallisuutta Kristuksen armoon Jumalan poikina ja tyttärinä; pyhittyminen merkitsi osallisuutta Pyhän Hengen armoon ja voimaan. Tässä valossa Jumalan armosta tuli jotain paljon suurempaa kuin jumalallinen suosio; se oli Jumalan elämän varsinainen lahja Jumalan lapseudessa.¹⁷

Hahnin omaksuma käsitys on tiivistettynä kertomukseen, jossa hän oli vielä protestanttina opettamassa eräässä yksityisessä kristillisessä koulussa. Tapaus valottaa myös Hahnin kääntymisprosessia ja tarjoaa tämän esseen aiheen oikean ymmärtämisen ennakoedellytyksen:

Piirsin aikajanan ja osoitin, kuinka jokainen Jumalan tekemä liitto oli esimerkki siitä, kuinka hän olisi perheensä isä kaikkina aikoina. Hänen liittonsa Aadamin kanssa oli avioliitto; liitto Nooan kanssa oli perhekunta; liitto Abrahamin kanssa oli heimo; liitto Mooseksen kanssa teki kahdestatoista heimosta kansallisen perheen; liitto Daavidin kanssa perusti Israelin kansalliseksi valtakunnalliseksi perheeksi; Kristus taas teki uudesta liitosta Jumalan maailmanlaajuisen tai ”katolisen” (kreikan sanasta *katholikos*) perheen, johon kuuluisivat kaikki kansat, sekä juutalaiset että pakanat. [---] Yksi opiskelija kysyi: 'Miltä tämä maailmanlaajuinen perhe mahtaisi näyttää?' Piirsin ison pyramidin taululle ja selitin: 'Se olisi kuin suuri suku,

13 Hahn 1993, 27.

14 Hahn 2003, 44–45. Tässä ja vastaisuudessa suorat sitaatit ovat omia käännöksiäni.

15 Hahn 2004, 86.

16 Soteriologia merkitsee pelastusoppia.

17 Hahn 1993, 30.

joka täyttää maailman ja jossa olisi eri tasoilla Jumalan asettamia erilaisia isähahmoja välittämässä Jumalan rakkautta ja hänen lakiaan hänen lapsilleen. Yksi katolisista opiskelijoistani kommentoi ääneen: 'Tuo pyramidi näyttää paljon katoliselta kirkolta, jossa huipulla on paavi.'¹⁸

Tältä pohjalta voimme läheteä tutkimaan aihetta ”Kirkko Jumalan valtakuntana”. Hahnin teologia näkee Jumalan kansan perheenä, joka laajenee läpi historian eri liittojen kautta. Kirkossa toteutuu uusi liitto, joka laajentaa, täyttää ja uudistaa Daavidin kanssa tehdyn liiton – Daavidin valtakunnan. Ekklesiologisen pohjan lisäksi on myös selvitettävä Hahnin eksegeettinen¹⁹ lähtökohta.

Akateemisissa kirjoituksissaan Hahn tekee selväksi kanonisen lähestymistapansa Raamattuun:

Tässä kanoninen lähestymistapamme on ilmiselvä. Perinteinen lähdekriittinen raamattututkimus vaatisi, että eri raamatullisissa teksteissä on nähtävä laaja kirjo yhteensopimattomia näkökulmia Daavidin valtakuntaan. On olennaisesti kanoninen ratkaisu antaa näiden dokumenttien puhua ikään kuin yhteisellä äänellä tietystä asiasta eli Daavidin valtakunnasta. Tämä olettaa kaanonissa piilevän ykseyden, jonka voi selittää jumalallisella inspiraatiolla, ihmisten redaktiolla ja/tai traditioprosessin valikoivuudella.²⁰

Kun Hahnin yleiset teologiset ja eksegeettiset linjaukset on selvitetty, voimme nyt aloittaa itse aiheemme tutkiskelun ja syventyä Hahnin käsitykseen ja opetukseen Jumalan valtakunnasta.

Daavid ja Jumalan valtakunta

Avain Scott Hahnin ekklesiologiaan – ja Scott Hahnin avain Jumalan valtakuntaan – on yksinkertainen, hepreaksi kolmikirjaiminen²¹ **sana tai paremminkin nimi: Daavid**. Kuten yllä on todettu, Hahn pitää uutta liittoa vanhojen liittojen ja erityisesti viimeisen Daavidin kanssa tehdyn liiton laajenuksena ja täyttymyksenä. Hahn huomauttaa tutkijoiden ja saarnaajien laiminlyöneen Daavidia muun muassa Mooseksen kustannuksella, vaikka Daavid mainitaan Vanhassa testamentissa noin 300 kertaa useammin kuin Mooses.²² Vaikka tutkimus onkin viime aikoina keskittynyt tutkimaan Daavidin Pojan messiaanis-kuninkaallista asemaa Uudessa testamentissa, Hahnin uusi havainto ja suuri sanoma on näennäisen looginen johtopäätös siitä, että uuden Daavidin julistaman valtakunnan on jollain tavalla oltava *Daavidin valtakunta*.²³ Hahn kirjoittaa Daavidista:

Raamatussa hän on ihminen, joka määrittelee kuninkuuden [---] Elävät muistot Daavidista ja hänen valtakunnastaan ovat epäilemättä keskeisiä Jeesuksen Kristuksen evankeliumille [---] Kun muinaiset israelilaiset ja myöhemmin juutalaiset puhuivat 'valtakunnasta', Daavidin kuninkuus oli heidän ainoa historiallinen kiinnekohtansa.²⁴

Hahn on kyllä tietoinen siitä, että evankeliumit kertovat Jeesuksen julistaneen sanomaa ”Jumalan valtakunnasta” tai ”taivasten valtakunnasta”²⁵ eikä ”Daavidin valtakunnasta”, ja tätä hän pitää yhtenä syynä siihen, ettei yhtälöä Jumalan valtakunta=Daavidin valtakunta ole tehty. Hahn

18 Hahn 1993, 46.

19 Eksegetiikka merkitsee raamatunselitystä.

20 Hahn 2005, 295.

21 Heprean kielessä ei merkitä vokaaleja, joten Daavid on hepreaksi DVD.

22 Hahn 2007, 151–152.

23 Hahn 2005, 295.

24 Hahn 2007, 151–152.

25 Termit ovat synonyymejä. Juutalaiset käyttivät kiertoilmaisua ”taivas” kunnioituksesta Jumalan nimeä kohtaan.

kuitenkin huomauttaa, että Vanhassa testamentissa Daavidin valtakunnasta käytetään Jumalan valtakunnan kanssa käytännössä synonyymistä termiä JHWH:n valtakunta (Jahven valtakunta, Herran valtakunta).²⁶ 1. Aikakirjassa Daavidin kerrotaan sanoneen, että Jumala valitsi ”Salomon istumaan Herran valtakunnan valtaistuimella ja hallitsemaan Israelia” (1. Aik. 28:5). Hahnin eduksi on todettava, että toisaalta myös Uudessa testamentissa esiintyy Jeesuksen julistamasta valtakunnasta nimitys Daavidin valtakunta – ratsastavan Jeesuksen perässä kulkeneet huusivat: ”Siunattu isämme Daavidin valtakunta, joka nyt tulee! Hoosianna korkeuksissa!” (Mark. 11:10)

Hahnille luonnollisesti äärimmäisen tärkeä Daavidin valtakunnan perusteksti on Natanin Daavidille osoittama profetia jakeissa 2. Sam. 7:11–16:

Minä, Herra, ilmoitan sinulle, että minä rakennan sinulle kuningashuoneen. Kun päiväsi ovat päättyneet ja sinä lepäät isiesi luona, minä asetan hallitsemaan sinusta polveutuvan suvun ja vakiinnutan sen kuninkuuden. Poikasi rakentaa nimelleni temppelin, ja minä pidän hänen kuninkaallisen valtaistuimensa vahvana ikiaikoihin asti. Minä olen oleva hänelle isä, ja hän on oleva minulle poika, ja jos hän tekee väärin, kuritan häntä niin kuin ihmiset lapsiaan. Mutta minä pysyn uskollisena enkä hylkää häntä niin kuin hylkäsin Saulin, jonka siirsin pois sinun tieltäsi sukusi ja kuninkuutesi pysyvät edessäni ikuisesti lujina, ja valtaistuimesi on kestävä ikuisesti.

Hahn kiinnittää huomiota erityisesti perheterminologiaan. Niin kuin Adam ja Israel olivat olleet Jumalan ”esikoisia”, Daavidin istuimen kuningas olisi erityisessä isä-poika-suhteessa Jumalan kanssa. Jumala uudistaa liiton ja solmii perhesuhteen kansansa kanssa.²⁷ Vaikka sana ”liitto” ei esiinny tässä perustekstissä, se esiintyy muualla kuvaamassa samaa tapahtumaa. Daavid sanoo pian lupauksen jälkeen: ”Hän on solminut kanssani ikuisen liiton, hyvin säädetyin, kestäväin ja lujan.” (2. Sam. 23:5) Psalmissa 89, joka on toinen Daavidin kanssa tehdyn liiton avainteksti, Jumala toteaa saman: ”Minä, Herra, olen tehnyt liiton valittuni kanssa, olen vannonut palvelijalleni Daavidille: 'Minä annan sinun sukusi jatkua iäti, sinun valtaistuimesi kestää polvesta polveen!'" (Ps. 89:4–5)²⁸

Hahn kiinnittää huomiota viimeisenä mainittuun liittolupaukseen, jonka mukaan Daavidin kuninkuus ja valtaistuin kestäisivät *ikuisesti*. Tämä merkitsee sitä, että Daavidin valtakunta tulisi määrittämään termin ”valtakunta” kaikille tuleville Jumalan sanan valossa kasvatettaville sukupolville.²⁹ Tältä pohjalta Hahn perustelee alustavasti näkemyksensä Jeesuksen sanomasta:

Jeesuksen maanpäällisen toiminnan sydän oli valtakunnan julistaminen, ja tuon sanan käyttö saattoi merkitä vain yhtä asiaa hänen kuulijoilleen. He ymmärsivät hänen tarkoittavan Daavidin valtakunnan palauttamista, eikä hän asettunut vastustamaan heidän odotustaan. Itse asiassa hän vahvisti ja selvensi sitä eikä koskaan vähentänyt sen daavidilaista luonnetta.³⁰

Näistä lähtökohdista on ymmärrettävää, että Hahnia ja meitä kiinnostaa tietää, miltä Daavidin valtakunta Vanhassa testamentissa näytti. Jos Jeesus todella tuli palauttamaan Daavidin valtakunnan, tämä tieto on äärimmäisen tärkeä oikeanlaisen Uuden testamentin tulkinnan ja

26 Hahn 2005, 295.

27 Hahn 2007, 154.

28 Hahn 2005, 300.

29 Hahn & Scott, 'He Must Reign' 1:IIc.

30 Hahn 2007, 156.

ekkleesiologian kannalta. Siksi siirrymme seuraavaksi tutkimaan Hahnin opastuksella Daavidin valtakunnan ominaispiirteitä ajalta, jolloin Daavidin valtaistuini oli voimissaan Jerusalemissa.

Daavidin valtakunta Vanhassa testamentissa

Daavidille annettu lupaus toteutui alustavasti ja osittain hänen pojassaan Salomossa. Hän oli se Daavidin ”poika”, joka rakensi Jumalalle temppelin (1. Kun. 6) ja sai hallita Daavidin valtakuntaa sen ainoana kulta-aikana ennen kuin valtakunta hajosi kahtia. Scott Hahn käsittelee Daavidin valtakuntaan kuuluvia erityispiirteitä useissa kirjoituksissaan. Ominaispiirteiden määrä, jaottelu ja yksityiskohdat vaihtelevat kuitenkin riippuen siitä, kirjoittaako hän akateemisesti vai populaaristi, suuntaako hän sanansa protestanteille vai katolilaisille. Voimme kuitenkin hahmottaa hänen kirjoituksistaan 12 merkittävintä Daavidin kuninkaan ja kuningaskunnan tunnusmerkkiä.

- 1) *Daavidin valtakunta perustui Jumalan tekemään liittoon.* Daavidin valtakunta on ainoa valtakunta Vanhassa testamentissa, joka sai osakseen tällaisen etuoikeuden. Liiton ehdot ja lupaukset on lueteltu Natanin profetiassa, ja liitto mainitaan useissa raamatunteksteissä (esim. 1. Kun. 8:23–24, Jes. 55:3, 2. Aik. 13:5).³¹
- 2) *Valtakunnan hallitsija oli Jumalan poika.* Natanin profetiassa yksittäistä henkilöä kutsutaan Raamatussa ensimmäistä kertaa Jumalan pojaksi.³² Myöhemmin muissa teksteissä (esim. Ps. 89:27–28, 1. Aik. 28:6) ilmenee sama totuus, ennen kaikkea kuuluisassa psalmissa: ”Sinä olet minun poikani, tänä päivänä minä sinut synnytin.” (Ps. 2:7)³³
- 3) *Kuningas oli Voideltu, Messias.* Kuningas voideltiin kuninkaaksi, ja täten hänestä tuli Voideltu, hepreaksi Messias, kreikaksi Kristus. Daavid voideltiin (1. Sam. 16:13, 2. Sam. 5:3), samoin Salomo (1. Kun. 1:43–48) ja muut kuninkaat (2. Kun. 11:12).³⁴ Kuninkaan voideltu asema tai messiaanisuus oli niin olennainen, että valtakunnan hallitsijaan viitattiin monesti nimellä ”Herran voideltu” tai ”Herran messias” (esim. Ps. 2:2, 20:7, 28:8).³⁵
- 4) *Hallitsija oli papillinen kuningas.* Kun Daavid saapui Jerusalemiin liiton arkun kanssa, hän ei esiintynyt vain kuninkaana vaan myös pappina: hän pukeutui papilliseen asuun, tanssahteli liturgisesti, uhrasi papillisen uhrin ja jakoi kansalle siunauksen ja uhrileivän (2. Sam. 6:12–19).³⁶ *Pappiskuningas Jerusalemissa muistuttaa Melkisedekistä (1. Moos. 14:18, Ps. 76:2), ja psalmi 110 kuvaakin Voideltua sekä kuninkaana (Ps. 110:1–2) että pappina*

31 Hahn 2005, 300.

32 Hahn 2007, 155.

33 Hahn 2005, 300.

34 Hahn 2007, 156.

35 Hahn 2005, 300.

36 Hahn 1998, 209.

”Melkisedekin järjestyksen mukaan” (Ps. 110:4 VKR).³⁷

- 5) *Kuninkaan rinnalla vallasta osallisena oli myös kuningataräiti.* Jeremian sanat (Jer. 13:18) kertovat, kuinka kuningataräiti oli merkittävässä asemassa kuninkaallisessa hallinnossa. Salomo osoitti kumartaen kunnioitusta kuningataräidilleen, joka istuutui kuninkaan oikealle puolelle (1. Kun. 2:19).³⁸ Tämä Israelin valtiatar, *gebirah*, toimi kuninkaan luotettavana neuvonantajana (Sananl. 31) ja alamaisten pyyntöjen välittäjänä (1. Kun. 2:17–20).³⁹
- 6) *Valtakunnassa oli erityinen hovipäällikön virka.* Salomon hovipäällikkönä oli Ahisar (1. Kun. 4:6), ja myöhempiäkin hovipäälliköitä mainitaan nimeltä (1. Kun. 16:9, 18:3).⁴⁰ Kauan Daavidin jälkeen Jesaja puhui hovipäällikön virassa tapahtuvista muutoksista (Jes. 22:15–25). Hänen profetiastaan käy ilmi, että hovipäällikkö oli ”isä Jerusalemin asukkaille” (Jes. 22:21) ja että hänellä oli Daavidin kuningashuoneen avain (Jes. 22:22): ”Hän avaa, eikä kukaan sulje, hän sulkee, eikä kukaan avaa.”
- 7) *Valtakunta liittyi erottamattomasti Jerusalemiin.* Jerusalemissa ei olisi ollut mitään erityistä roolia israelilaisten historiassa, ellei Daavid olisi tehnyt siitä pääkaupunkia ja omaisuuttaan, ”Daavidin kaupunkia” (2. Sam. 5:6–10).⁴¹ Jerusalem ei ollut pelkkä valtakunnan pääkaupunki, vaan myös Jumalan kansan hengellinen keskus ja pyhiinvaelluspaikka kaikille kansoille.⁴² Daavidin psalmi laulaa: ”Jerusalem (...) tänne kansamme kokoontuu, tänne vaeltavat heimomme, Herran heimot, täällä (...) Israel kiittää Herran nimeä.” (Ps. 122:3–4)
- 8) *Valtakunta liittyi myös erottamattomasti temppeliin.* Tempelman rakentamisella oli keskeinen osa liiton ehtoja ja lupauksia alusta lähtien (2. Sam. 7:13). Vielä tempelman tuhoutumisen jälkeenkin profeetat pysyivät lujina vakaumuksessaan, että temppeli nousisi jälleen entiseen kunniaansa ja tulisi kansainväliseksi jumalanpalveluspaikaksi (esim. Jes. 2:1–4, 56:7, Jer. 33:11, Hes. 40–44).⁴³ *Temppeli oli Jumalan valtakunnan ja daavidilaisen liiton näkyvä merkki.*⁴⁴ Tempelissä kohtasivat taivas ja maa, Jumala ja ihmiset (Ps. 78:68, 43:3–4).⁴⁵
- 9) *Kiitosuhrista tuli tempelman ensisijainen liturgia.* Kun Mooseksen ja Siinain liiton ja liturgian ominaispiirteinä olivat syntiuhrit, Daavid asetti Siionin liittoon leeviläisiä ylistäen laulamaan Herran kiitosta (1. Aik. 16, erityisesti jakeet 4, 7 ja 37). Myös psalmit heijastavat uutta painotusta vahvasti (Ps. 116:17, 50:13–15, 51:17–19, 40:1–10, 43:3–5)⁴⁶ *Kiitosuhri (3. Moos. 7:12–15), johon kuului happamattoman leivän ja viinin uhraaminen Jumalalle,*

37 Hahn 2007, 156.

38 Hahn 2007, 158.

39 Hahn 2001, 80–82.

40 Hahn & Scott, Covenant Love 5:Va.

41 Hahn 2005, 300.

42 Hahn 2007, 157.

43 Hahn 2005, 300.

44 Hahn 2007, 157.

45 Hahn & Scott, Covenant Love 5:Va.

46 Hahn & Scott, Covenant Love 5:Va.

tunnettiin hepreaksi nimellä *todah*, kreikaksi nimellä *eukharistia*. Muinaiset juutalaiset opettajat ennustivat, että Messiaan tultua ei olisi enää eläinuhreja, vaan pelkkä *todah*.⁴⁷

10) *Valtakunta hallitsi Israelin 12 heimoa*. Vain Daavidin ja Salomon aikana kaikki Israelin heimot olivat yhdistyneet yhdeksi valtakunnaksi ja vapaita muiden vallasta (2. Sam. 5:1–5, 1. Kun. 4:1). Tästä syystä profeetat liittävät pohjoisten Israelin heimojen (”Efraimin”) ja eteläisten Juudan heimojen yhdistymisen Daavidin valtakunnan palauttamiseen (esim. Jes. 11:1–16, Jer. 30:1–9, Hes. 37:15–28).⁴⁸

11) *Valtakunta hallitsi myös muita kansoja*. Daavid ja Salomo hallitsivat Israelin lisäksi ympärillä olevia kansoja (2. Sam. 8:11–13, 10:19, 1. Kun. 10:15). Psalmi oikeuttavat ja juhlistavat tätä asiointilaa (Ps. 18:44, 48, 22:28, 47:2, 72:8–16, 66:7, 67:3–6, 86:9, 89:26), ja profeetat ennustavat sen palautumista (esim. Jes. 2:2–4, 60:1–16, Aam. 9:11–12, Miik. 4:2–3).⁴⁹ *Daavidin valtakunnan kuningas toivotti Jerusalemin temppeliin tervetulleiksi myös muiden kansojen pyhiinvaeltajia* (1. Kun. 8:41–43). Juuri Daavidin valtakunnassa ensimmäistä kertaa muilla kansoilla oli paikka Israelin liitossa Jumalan kanssa.⁵⁰

12) *Valtakunnan oli oltava ikuinen*. Yksi Daavidin valtakuntaan liittyvistä tärkeimmistä painotuksista on sen ikuinen luonne: ”Minä en riko liittoani (---) sinun valtaistuimesi kestäädessäni niin kauan kuin aurinko” (Ps. 89:35–37, ks. myös 2. Sam. 7:16, 23:5). Valtakunnan lisäksi itse kuninkaan elinikää kuvailtiin ikuiseksi: ”Elämää hän sinulta pyysi, sinä lahjoitit sen hänelle, pitkän iän, ikuisen elämän.” (Ps. 21:5, ks. myös 110:4)⁵¹

Jakautunut valtakunta, näkymätön valtaistuin, tuleva toivo

Daavidin loistokkaan valtakunnan historiallinen todellisuus mureni kuitenkin hyvin pian. Salomo otti Jumalan kiellosta huolimatta itselleen satoja ei-israelilaisia vaimoja, jotka lopulta käänsivät hänen sydämensä vieraiden jumalien puoleen (1. Kun. 11:1–5).⁵² Jumalan rangaistuksena tästä seurasi valtakunnan repeäminen ja Jerobeamin johtama kymmenen heimon kapina ja erkaneminen omaksi pohjoisvaltakunnaksi. Etelävaltakunnassa eli Juudassa hallitsi Salomon poika Rehabeam, joka oli viisauden ja lempeyden puutteellaan inhimillisestä näkökulmasta katsottuna aiheuttanut kapinan ja valtakunnan jakautumisen (1. Kun. 11:31–12:24).⁵³

Pohjoisvaltakunnat lankesivat epäjumalanpalvelukseen lähes välittömästi (1. Kun. 12:28–29), ja rangaistuksena tästä vuonna 722 eKr. assyrialaiset valtasivat koko maan ja veivät israelilaiset

47 Hahn 2007, 159.

48 Hahn 2005, 300–301.

49 Hahn 2005, 301.

50 Hahn 2007, 157.

51 Hahn 2005, 301.

52 Hahn 2007, 160.

53 Hahn 1998, 221–222.

Assyriaan (2. Kun. 17:5–7). Samoin myös etelävaltakunta turmeltui, ja vuonna 597 Babylonia valtasi Jerusalemin. Vuonna 586 eKr. temppeli tuhottiin ja tuhannet päätyivät pakkosiirtolaisuuteen (2. Kun. 24–25). Näytti siltä, että ”ikuinen valtakunta” oli kadonnut ja Daavidin kuningassuku kuihtunut.⁵⁴⁵⁵

Tässä vaiheessa on syytä syventyä profeettoihin ja heidän sanomaansa. Aiheemme kannalta on keskeistä huomata heidän toistuvat julistuksensa ja ennustuksensa nimenomaan Daavidin valtakunnan palautumisesta ja heimojen jälleenyhdistymistä. Sekä pohjois- että etelävaltakunnassa, sekä eksiiliä ennen että sen jälkeen, niin suurten kuin pientenkin profeettojen kirjoituksissa voidaan nähdä yhtenäinen ja jatkuva teema: Jumalan uskollisuus liitolleen ja Daavidin Pojan paluu valtaan.⁵⁶

Hoosea ennusti pohjoisvaltakunnassa 700-luvulla eKr., että israelilaiset lopulta ”kääntyvät ja etsivät Herraa, Jumalaansa, ja kuningastaan Daavidia” (Hoos. 3:5). Etelävaltakunnassa samalla vuosisadalla Aamos julisti Herran sanan: ”Sinä päivänä minä rakennan jälleen Daavidin sortuneen majan.” (Aam. 9:11) Myös Miikan profetia on täynnä vihjeitä daavidilaisesta kuninkuudesta: ”Sinä Betlehem (---) sinun keskuudestasi nousee Israelille hallitsija. (---) Sitten israelilaisten luokse palaavat heidän jäljelle jääneet veljensä. Hallitsija on nouseva ja kaitseva heitä Herran voimalla. Herra, hänen Jumalansa, antaa hänelle vallan (...) hänen valtansa ulottuu maan ääriin saakka. (Miika 5:1–3)⁵⁷

Samoin 700-luvun kaaoksessa kirjoittaneen Jesajan kirja on täynnä vastaavaa materiaalia: ”Aikoinaan Herra vei kunnian Sebulonin ja Naftalin mailta. Mutta kerran hän taas palauttaa kunniaan Meren tien, Jordanin takaisen maan ja muukalaisten Galilean.” (Jes. 8:23) Nämä maat joutuivat ensimmäisinä Assyrian hyökkäyksen alle (2. Kun. 15:29), ja Jesaja ennustaa tässä yhteydessä, että he näkisivät myös ensimmäisinä pelastuksen valon: ”Kansa, joka pimeydessä vaeltaa, näkee suuren valon (---) Sillä lapsi on syntynyt meille, poika on annettu meille (---) Suuri on hänen valtansa, ja rauha on loputon Daavidin valtaistuimella ja hänen valtakunnassaan.” (Jes. 9:1, 5–6) Iisain⁵⁸ kannosta nousee verso, vesa puhkeaa sen juuresta ja kantaa hedelmää. Hänen ylleen laskeutuu Herran henki⁵⁹ (---) Sinä päivänä Iisain juurivesa kohoaa merkkiviirinä kansoille. Hänen luokseen pyrkivät kaikki kansat (---) Hän kohottaa merkkiviirin kansoille, hän korjaa talteen Israelista pois ajatut ja kokoaa yhteen Juudasta eri tahoille hajotetut maailman neljältä kulmalta.” (Jes. 11:1, 10, 12)⁶⁰

Etelävaltakunnassa 600-luvulla eKr. profetoinut Jeremia julisti vastaavanlaisen Herran sanan: ”Sitten minä itse kokoan laumani rippeet kaikista maista, joihin olen lampaani karkottanut (---)

54 Hahn & Scott, 'He Must Reign' 2:Ia.

55 Hahn 2007, 161.

56 Hahn & Scott, 'He Must Reign' 2:IIa.

57 Hahn & Scott, 'He Must Reign' 2:IIab.

58 Iisai oli Daavidin isä (1. Sam. 16:10–13).

59 Vastaavasti Henki laskeutui Daavidiin (1. Sam. 16:13).

60 Hahn & Scott, 'He Must Reign' 2:IIb.

Minä annan niille paimenia, jotka huolehtivat niistä. Tulee aika, sanoo Herra, jolloin Daavidin suvusta nousee Vanhurskas Verso. Hän on kuningas (...) ja saattaa maassa voimaan oikeuden ja vanhurskauden.” (Jer. 23:3–5) ”Sinä päivänä, sanoo Herra Sebaot, minä särjen vieraan ikeen sinun niskastasi, Jaakob, ja katkaisen sinun valjaasi. Silloin israelilaisten ei tarvitse enää palvella muukalaisia, vaan he saavat palvella Herraa, Jumalaansa, ja Daavidia, jonka minä annan heille kuninkaaksi.” (Jer. 30:8–9)⁶¹

Pakkosiirtolaisuuden ajan profeetta Hesekielin sanomassa oli samoja suuntauksia: ”Minä panen yhden paimenen heitä kaitsemaan, palvelijani Daavidin. Hän kaitsee heitä, hän on oleva heidän paimenensa. Minä, Herra, olen heidän Jumalansa, ja palvelijani Daavid on heidän kaikkien ruhtinas. Minä, Herra, olen puhunut.” (Hes. 34:23–24) ”Näin sanoo Herra Jumala: Minä otan israelilaiset niiden kansojen keskeltä, joiden sekaan he ovat joutuneet, minä kokoan heidät joka taholta ja tuon heidät omaan maahansa. Siinä maassa, Israelin vuorilla, minä teen heistä yhden kansan. Heillä kaikilla on oleva hallitsijanaan yhteinen kuningas, enää he eivät elä kahtena kansana eivätkä kahden kuninkaan alaisina (---) 'Minun palvelijani Daavid on oleva heidän kuninkaansa, heillä kaikilla on yksi ja sama paimen (---) minun palvelijani Daavid on heidän hallitsijansa ajasta aikaan. Minä teen heidän kanssaan ikuisen liiton ja takaan heille rauhan.’” (Hes. 37:21–22, 24–26)⁶²

Viittaukset liittoon ovat luonnollisesti tärkeitä Hahnin liittoteologian näkökulmasta. Uusi Daavid tulisi uudistamaan ikuisen liiton ja kuninkuuden. Myös Jesaja ja Jeremia kirjoittavat uudesta ja ikuisesta liitosta: ”Minä teen ikuisen liiton teidän kanssanne ja lupaan olla liitossani uskollinen, niin kuin olin uskollinen Daavidille.” (Jes. 55:3) ”'Tulee aika', sanoo Herra, 'jolloin minä teen uuden liiton Israelin kansan ja Juudan kansan kanssa.’” (Jer. 31:31)⁶³

Testamenttien välinen aika ja kasvava messiaaninen odotus

Vaikka Persia löi Babylonin vuonna 538 eKr. ja mahdollisti joidenkin israelilaisten paluun Jerusalemiin ja temppelin jälleenrakentamisen, Daavidin kuninkuus ei palannut valtaan. Ajalta 500-200 eKr. ei ole paljoakaan merkkejä Daavidin valtakunnan pikaisen paluun odotuksista.⁶⁴

On kuitenkin suuri määrä todistusaineistoa siitä, että lähestyttäessä ajanlaskumme alkua juutalaiset alkoivat tuntea ja toivoa ajan koittaneen.⁶⁵

Juutalainen historioitsija Josephus tallensi muistiin monien messiasehdokkaiden vaiheet. Epäonnistuneet väärät messiaat varmasti vain tekivät Jumalan kansan tilanteen entistäkin naurunalaisemmaksi. Jumala oli luvannut ikuisen Daavidin suvun kuninkuuden, mutta nyt ”valittu

61 Hahn & Scott, 'He Must Reign' 2:IIb.

62 Hahn & Scott, 'He Must Reign' 2:IIc.

63 Hahn & Scott, 'He Must Reign' 2:IIc.

64 Hahn & Scott, 'He Must Reign' 2:Ib.

65 Hahn 2007, 163.

kansa” olikin pakanavaltakuntien alaisuudessa eikä Daavidin huoneesta näkynyt jälkeäkään.⁶⁶

Kaikesta huolimatta juutalaiset uskoivat sanaan, jonka Herra oli ilmoittanut valtakunnan hajoamisen *jälkeen*: ”Jos saatte rikotuksi minun liittoni päivän kanssa ja minun liittoni yön kanssa, niin että päivä ja yö eivät enää tule ajallansa, niin rikkoutuu myös minun liittoni palvelijani Daavidin kanssa, niin ettei hänellä enää ole poikaa, joka istuu kuninkaana hänen valtaistuimellansa” (Jer. 33:20–21 VKR). Vaikka todellisuus näytti päinvastaiselta, uskovat pysyivät toivossa.⁶⁷

Tekstit ajanlaskumme alun tienoilta⁶⁸ puhuvat tuttua kieltä. Parhaisiin esimerkkeihin kuuluvat 4. Esran kirja⁶⁹, Salomon psalmit ja 4Q174⁷⁰, jotka ennustavat kuninkaan tulemistä. Hän on Daavidin Poika, hän saa osakseen 2. Sam. 7:n liiton, hän on Jumalan Poika, hän on Messias eli Voideltu, hän hallitsee Siionissa, hän palauttaa temppelin ja yhdistää 12 heimoa sekä hallitsee kaikkia kansoja ikuisesti. Täten siis jo ilman Uutta testamenttia voidaan osoittaa juutalaisten odottaneen messiaanista hahmoa ja Daavidin valtakunnan palauttamista ensimmäisellä vuosisadalla.⁷¹

Tärkeä huomio on myös se, että valtakunnan palautumisen ei odotettu olevan pelkkä uudelleen asettaminen vaan pikemminkin tietynlainen *transformaatio*. Valtakunnan odotettiin siis ylittävän Daavidin ja Salomon aikaiset mittasuhteet, ja ennekuvissa olikin usein yliluonnollisia elementtejä. Hahn mainitsee esimerkkinä Salomon psalmien kuninkaan, joka on kuolematon, synnitön ja kykenevä karkottamaan viholliset ilman aseellista voimaa. Nämä kuvat perustunevat jo psalmien (Ps. 2, 72, 89) ja profeettojen (Jes. 2, 11) idealistisiin kuvauksiin daavidilaisesta kuninkuudesta.⁷²

Aikanaan valtaan nousi kuningas Herodes, joka tunnetaan Herodes Suurena. Hän pyrki näyttämään Daavidin Pojalta – hän pani toimeen suurmittaisen temppelin jälleenrakennuksen ja onnistui vakiinnuttamaan jonkinnäköisen rauhan alueelle.⁷³ Herodes ei kuitenkaan ollut juutalainen vaan edomilainen ja hullu sellainen: hänet tunnettiin useista julmuuksista. Monet seikat saivat kuitenkin jotkut kyselemään, josko tässä sittenkin olisi Daavidin Poika.⁷⁴ Hahn pohdiskelee Herodeksen ajatusmaailmaa tässä tilanteessa:

Herodes todennäköisesti tiesi [asioiden todellisen laidan] paremmin, mutta hänen elämänsä riippui tästä tempusta. On hyvin mahdollista, että hänkin odotti tosi 'Daavidin pojan' saapumista hetkenä minä hyvänsä. Entä mikä siinä tapauksessa jäisi Herodeksen osaksi?⁷⁵

Näihin mietteisiin Hahn päättää kuvauksensa poliittisesta, uskonnollisesta ja liittoteologisesta tilanteesta, kun siirrytään Uuden testamentin aikaan.

66 Hahn 2007, 164.

67 Hahn 2007, 165–166.

68 Eryityisesti 100-luvun puolivälistä eKr. ajanlaskumme ensimmäisen vuosisadan loppupuolelle. Hahn 2005, 301.

69 Tunnetaan myös nimellä 2. Esran kirja.

70 Qumranin luolasta IV löytynyt teksti.

71 Hahn 2005, 302.

72 Hahn 2005, 302–303.

73 Hahn 2007, 164–165.

74 Hahn 2007, 165.

75 Hahn 2007, 165.

Matteuksen evankeliumi

Uuden testamentin ensimmäiset sanat kuuluvat: ”Jeesuksen Kristuksen, Daavidin pojan ja Abrahamin pojan, sukuluettelo” (Matt. 1:1). Kaiken yllä esitetyn taustan valossa Matteuksen avaus saa aivan uusia ulottuvuuksia. Vastaus juutalaisten odotuksiin ja rukouksiin on käsillä. Kauan odotettu kuningas on syntynyt – Jeesus on *Kristus* (eli Messias, Voideltu), *Daavidin Poika*, ja hänellä on todisteeksi tarvittava sukuluettelokin. Matteuksen antama sukuluettelo keskittyy Daavidin valtakuntaan. Se jakaantuu kolmeen 14 sukupolven ryhmään, jossa käännekohtina ovat Daavid, Daavidin huoneen tuho eli Babylonian pakkosiirtolaisuus ja lopulta Daavidin Poika, Jeesus.⁷⁶

Matteuksen sukuluettelo on yhtä Daavidia. Hahn esittää, että kolmella 14 sukupolven ryhmälläkin olisi tämän kannalta merkitystä. Juutalaisille numeroilla oli symbolisia arvoja. Luku seitsemän merkitsi täyteyttä ja liittoa. Luku neljätoista on tuplasti seitsemän, tuplasti täysi. Luku kolme kuvaa täydellisyyttä. Tämän lisäksi kirjaimillakin on numeroarvot. Kuten latinassa M on 1000 ja V on 5, hepreassa D on arvoltaan 4, V taas 6. Daavid eli DVD on täten $4+6+4=14$. Kun Matteus siis jakaa Jeesuksen sukuluettelon kolmeen 14:n ryhmään, hän sanoo Jeesuksen olevan Daavidin lopullinen täyttymys, täydellinen Daavidin Poika.⁷⁷

Jeesus täyttää myös Jesajan ennustuksen, jonka mukaan daavidilainen kuningas syntyisi neitsyestä (Matt. 1:23, Jes. 7:14). Jeesus syntyy Betlehemissä (Matt. 2:1), Daavidin kaupungissa (1. Sam. 20:6), missä Messiaan oli Miikan mukaan synnyttävä (Matt. 2:6, Miik. 5:1–2).⁷⁸ Jeesus on ”juutalaisten kuningas” (Matt. 2:2) – Matteus yhdistää kaksi Vanhan testamentin sitaattia (Miika 5:1–2 ja 2. Sam. 5:2) osoittaakseen, että Jeesus on uusi Daavid, joka kaitsee Israelia (2. Sam. 5:2) ja että hän saa kuninkuuden, jonka valta myös ”ulottuu maan ääriin saakka” (Miika 5:3), mistä ensimmäisenä osoituksena ovat Jeesusta kumartavat idän tietäjät.⁷⁹

Tietäjien edustamina pakanakansat kumarsivat nyt Daavidin Poikaa aivan kuin Salomon aikana (Ps. 72:10–11), ja tietäjät löytävät kuninkaallisesta huoneesta ”lapsen ja hänen äitinsä Marian” (Matt. 2:11) aivan kuten he olisivat aikoinaan löytäneet Salomon ja hänen kuningataräitinsä (1. Kun. 2:19).⁸⁰ Myös Miikan ennustuksessa (5:2) on viittaus Messiaan äitiin.⁸¹

Jeesuksen kasteessa Jumalan Henki laskeutui taivaasta ja asettui Jeesuksen päälle (Matt. 3:16) samoin kuin Henki oli laskeutunut Daavidiin hänen voitellunsa yhteydessä (1. Sam. 16:13). Kastekertomus osoittaa Jeesuksen olevan Voideltu, Messias, ja heti leeviläisen Johannes Kastajan

76 Hahn 2007, 166–167.

77 Hahn & Scott, 'He Must Reign' 3:1b.

78 Hahn 2007, 167.

79 Hahn & Scott, Reading the Old Testament in the New 2:IVab.

80 Hahn 2007, 167.

81 Hahn & Scott, Reading the Old Testament in the New 2:IVa.

välityksellä tapahtuneen Pyhän Hengen voitelun jälkeen taivaasta kuuluukin ääni: ”Tämä on minun rakas Poikani, johon minä olen mieltynyt” (Matt. 3:17), mikä muistuttaa daavidilaista kuningasta kuvaavasta psalmista: ”Sinä olet minun poikani, tänä päivänä minä sinut synnytin.” (Ps. 2:7)⁸²

Kun Matteus on nyt osoittanut Jeesuksen olevan Daavidin Poika, tämä termi esiintyy hänen evankeliumissaan paljon useammin kuin missään muussa evankeliumissa. Sokeat huutavat: ”Armahda meitä, Daavidin Poika!” (Matt. 9:27) Sama toistuu toisessa tilanteessa: ”Armahda meitä, Herra, Daavidin Poika!” (Matt. 20:30) Jopa kanaanilainen nainen huutaa: ”Herra, Daavidin Poika, armahda minua!” (Matt. 15:22) Väkijoukko toivottaa Jeesuksen tervetulleeksi Jerusalemiin huudolla: ”Hoosianna, Daavidin Poika!” (Matt. 21:9) Vihamieliset fariseuksetkin sanovat Messiaan olevan Daavidin poika (Matt. 22:42). Pilatus ja roomalaiset käyttävät Jeesuksesta (pilkka)nimityksiä ”juutalaisten kuningas” (Matt. 27:11, 29) ja ”Jumalan Poika” (Matt. 27:40).⁸³

Jeesus itse vahvistaa daavidilaisen tehtävänsä. Kun häntä ja hänen opetuslapsiaan syytetään sapatin rikkomisesta, Jeesus oikeuttaa toimensa viittauksella Daavidiin: ”Ettekö ole lukeneet, mitä Daavid teki, kun hän ja hänen miehensä olivat nälissään?” (Matt. 12:3) Hän julistaa myös valtakunnan tulleen hänen mukanaan: ”jos minä karkotan pahoja henkiä Jumalan Hengen voimalla, silloinhan Jumalan valtakunta on jo tullut” (Matt. 12:28).⁸⁴ Suuri osa Matteuksen evankeliumia pyörii suuren kysymyksen ympärillä: ”Entäpä jos tämä on Daavidin Poika?” (Matt. 12:23)⁸⁵

Jeesus ei kuitenkaan tule vain ollakseen kuningas – hän tulee palauttamaan Daavidin hajonneen valtakunnan. Matteus aloittaa Jeesuksen julkisen toiminnan esittelyn kertomalla, että Jeesus ”asettui Kapernaumiin, joka on järven rannalla Sebulonin ja Naftalin heimojen alueella” (Matt. 4:13). Sitten hän siteeraa aiemmin käsiteltyä Jesajan kohtaa (Jes. 8:23–9:1), jonka hän kertoo nyt täyttyneen. Kuten aiemmin totesimme, Sebulonin ja Naftalin heimojen alueet joutuivat ensimmäisinä Assyrian hyökkäyksen kohteeksi ja merkitsivät täten valtakunnan lopun alkua. Jesaja kuitenkin ennusti pelastuksen koittavan kansalle, ja Matteus osoittaa nyt, että Jumala aloittaa valtakunnan palauttamisen sieltä, mistä sen mureneminenkin alkoi. Tätä taustaa vasten ei tule yllätyksenä, että heti seuraavassa jakeessa Jeesus saarnaa sanomansa ja tehtävänsä ydintä: ”Kääntykää, sillä taivasten valtakunta on tullut lähelle!” (Matt. 4:17).⁸⁶

Sama sanoma jatkuu muualla: ”Jeesus kulki sitten kaikissa kaupungeissa ja kylissä. Hän opetti synagogissa, julisti ilosanomaa taivasten valtakunnasta ja paransi kaikki ihmisten taudit ja vaivat. Kun hän näki väkijoukot, hänet valtasi sääli, sillä ihmiset olivat nälänsäissä ja heitteillä, kuin lammaslauma paimenta vailla.” (Matt. 9:35–36) Näihin sanoihin liittyy syviä vanhatestamentillisiä Daavidia ja hänen valtakuntaansa koskevia teemoja. Hesekiel oli ilmoittanut Jumalan sanan:

82 Hahn & Scott, 'He Must Reign' 3:IIcd.

83 Hahn 2007, 167–168.

84 Hahn 2007, 168.

85 Hahn & Scott, Reading the Old Testament in the New 2:IIIa.

86 Hahn & Scott, Reading the Old Testament in the New 3:IIc.

”Minun laumani on hajonnut, kun se on jäänyt paimenetta (---) Minun lampaani (...) ovat hajaantuneet joka puolelle maata, eikä kukaan kaippaa eikä etsi niitä (---) Minä etsin itse lampaani ja pidän niistä huolen (---) Minä etsin eksyneen ja tuon takaisin laumasta harhautuneen, minä sidon murtuneen jalan, minä hoivaan uupunutta (---) Minä panen yhden paimenen heitä kaitsemaan, palvelijani Daavidin” (Hes. 34:5–6, 11, 16, 23).⁸⁷

Näissä kuvissa painottuu paimenen lisäksi lauma, ja Matteus jatkaakin kuvaustaan kertomalla Jeesuksen valitsevan 12 apostolia, mikä on tietysti symboli Daavidin valtakunnan 12 heimosta ja niiden kokoamisesta. Jeesus lähettää apostolit ”Israelin kansan eksyneiden lampaiden luo” (Matt. 10:6) julistamaan: ”Taivasten valtakunta on tullut lähelle” (Matt. 10:7) ja jatkamaan profeettojen ennustamaa parannustyötä (Matt. 10:8). Kaikki nämä vihjeet viittaavat siihen, että Jeesus on jumalallinen paimen, joka kokoaa Israelin lauman uudeksi valtakunnaksi, jota hän hallitsee daavidilaisena kuninkaana.⁸⁸

Tätä taustaa vasten voimme siirtyä tutkiskelemaan Pietarin uskontunnustusta, jota seuraa Jeesuksen julistus hänen perustamastaan tai palauttamastaan valtakunnasta, *kirkosta* (Matt. 16:13–19). Scott Hahn pitää näitä daavidilaisten vihjeiden täyttämiä jakeita eräänä Matteuksen evankeliumin kohokohdista ja samalla koko Uuden testamentin tärkeimpiin kohtiin kuuluvina.⁸⁹

Aluksi Jeesus kysyy apostoleilta itseensä viitaten, kenen ihmiset sanovat *Ihmisen Pojan* olevan (Matt. 16:13). Tämä nimitys on peräisin Danielin näystä, jossa ilmestyy ”Ihmisen Pojan kaltainen” (Dan. 7:13), ja hänelle annetaan ”valta, kunnia ja valtakunta, ja kaikki kansat, kansakunnat ja kielet palvelivat häntä. Hänen valtansa on iankaikkinen valta, joka ei lakkaa, ja hänen valtakuntansa on valtakunta, joka ei häviä.” (Dan. 7:14) Kyseessä on luonnollisesti Daavidin valtakunnan uudistava kauan sitten luvattu ikuinen kuningas. Jeesus kysyy vielä suoraan: ”Kuka minä teidän mielestänne olen?” (Matt. 16:15). Pietarin vastaa: ”Sinä olet Messias, elävän Jumalan poika.” (Matt. 16:16) Kuten aiemmin totesimme, ”Messias” eli Voideltu ja ”Jumalan poika” ovat daavidilaiselle kuninkaalle kuuluvia termejä. Pietari tunnustaa tässä sen, mihin Matteus on lukijoitaan alusta asti valmistanut: Jeesus on täyttänyt Israelin toivon uuden Daavidin tulemisesta.⁹⁰

Jeesus vastasi Pietarille: ”Sinä olet Pietari, ja tälle kalliolle minä rakennan kirkkoni. Sitä eivät tuonelan portit voita.” (Matt. 16:18) Hahn ymmärtää, että Jeesus julistaa perustavansa Jumalan asuinsijan, uuden temppelin ja ikuisen valtakunnan maan päälle kirkon muodossa:

Jeesus kuvailee kirkkoaan hengelliseksi temppeliksi. Kreikankielinen verbi 'rakentaa' (*oikodomeo*) esiintyy Matteuksella vain tässä ja kahdessa muussa kohdassa, jotka molemmat viittaavat Jeesuksen väitteeseen, jonka mukaan hän rakentaa temppelin uudelleen (Matt. 26:61, 27:40).⁹¹

87 Hahn & Scott, *Reading the Old Testament in the New* 4:IIIc.

88 Hahn & Scott, *Reading the Old Testament in the New* 4:IIIc.

89 Hahn & Scott, *Reading the Old Testament in the New* 5:IVa.

90 Hahn & Scott, *Reading the Old Testament in the New* 5:IVb.

91 Hahn & Scott, *Reading the Old Testament in the New* 5:IVc.

Kuten muistamme, Salomo täytti osittain Natanin profetian rakentamalla temppelin, josta tuli rukous- ja jumalanpalveluspaikka Jumalan kansalle. Jeesus on uusi Daavidin poika, joka rakentaa ikuisen temppelin ja palauttaa Jumalan valtakunnan, jota hän kutsuu nimellä ”kirkkoni”.⁹²

Johdannossaan Matteuksen evankeliumiin Hahn kirjoittaa:

Matteuksen evankeliumin erityispiirteenä on kaikkein selvimmin Jeesus, 'Daavidin poika' (Matt. 1:1). Kristus täyttää Jumalan liittovalan perustaa ikuinen Daavidin valtakunta (---). Vanha valtakunta, jota hallitsivat Daavid ja Salomo, oli (...) maanpäällinen prototyyppi, joka odotti täydellistymistään taivasten valtakunnassa. Nyt Kristus, joka hallitsee 'Voiman oikealla puolella' (Matt. 26:64), perustaa vanhan valtakunnan uudelleen uudella ja hengellisellä tavalla (...). Tätä Daavidin valtakunnan taustaa vasten Matteus esittää kirkon taivasten valtakuntana maan päällä. Kaikista neljästä evankeliumista vain Matteus mainitsee 'kirkon' (Matt. 16:18, 18:17). Hän säilyttää erityisen huolellisesti Jeesuksen opetuksen kirkon hallinnosta. Apostolit saavat ainutkertaisen roolin valtakunnassa Jeesuksen kuninkaallisina ministereinä – he saavat 'istua kahdellatoista valtaistuimella ja hallita Israelin kahtatoista heimoa' (Matt. 19:28).⁹³

Jeesus yhdistää kirkon ja valtakunnan puhumalla valtakunnasta heti seuraavassa jakeessa, jossa hän myös erottelee Pietarin muista apostoleista lupaamalla hänelle erityisen viran, jonka merkinä ovat valtakunnan avaimet: ”Minä olen antava sinulle taivasten valtakunnan avaimet. Minkä sinä sidot maan päällä, se on sidottu taivaissa, ja minkä sinä vapautat maan päällä, se on myös taivaissa vapautettu.” (Matt. 16:19) Tämä muistuttaa Jesajan jakeista (Jes. 22:15–22), joissa kerrotaan ”Daavidin huoneen avaimen” siirtämisestä uskottomalta ”hovin päälliköltä” uskolliselle Eliakimille: ”hänestä tulee isä Jerusalemin asukkaille ja koko Juudan sukukunnalle. Hänen olalleen minä ripustan Daavidin huoneen avaimen. Hän avaa, eikä kukaan sulje, hän sulkee, eikä kukaan avaa.” (Jes. 22:21–22) Hahn kommentoi:

Pietari nimitetään tässä pääministeriksi palautettuun Daavidin valtakuntaan, taivasten valtakuntaan, jota Jeesus julisti, kirkkoon, jota hän kutsui omakseen. 'Avaimet' ovat kuninkaan vallan, auktoriteetin ja hallinnon symboli.⁹⁴

Jeesus viittaa tässä jakeisiin Jes. 22:15-22, jossa pääministerin virka annetaan eteenpäin seuraajalle symbolisella 'Daavidin huoneen [valtakunnan] avaimen' antamisella (Jes. 22:22). Matteuksen evankeliumissa Jeesus on uusi daavidilainen kuningas, joka nimittää Pietarin pääministeriksi kirkossa olevan taivasten valtakunnan johtoon. Pietarin asema on suunniteltu hänelle ja hänen seuraajilleen kuten Jes. 22:ssa; viran on tarkoitus kestää yhtä kauan kuin valtakunta itse. Kun Pietari on saanut avaimet, hän käyttää Kristuksen omaa kuninkaallista valtaa (vrt. Ilm. 3:7, 1:18).⁹⁵

Sitomis- ja vapauttamisvalta on tuttua rabbiinista kieltä varhaisesta juutalaisesta kirjallisuudesta. Kielikuva kantaa mukanaan useita merkityksiä: (1) se tarkoittaa opetusvaltaa ja kykyä tehdä sitovia päätöksiä, (2) se merkitsee auktoriteettia ottaa jäseniä uskonnollisen yhteisön yhteyteen tai erottaa heitä siitä ja (3) se merkitsee valtaa antaa syntejä anteeksi.⁹⁶ Jeesus käyttää samantapaista kieltä tuomitessaan Israelin opettajien vääryydet: ”Te suljette taivasten valtakunnan ovet ihmisten edestä” (Matt. 23:13). Antamalla sitomis- ja vapauttamisvallan Pietarille Jeesus antaa ymmärtää,

92 Hahn & Scott, Reading the Old Testament in the New 5:IVc.

93 Hahn & Mitch 2000, 14.

94 Hahn & Scott, Reading the Old Testament in the New 5:IVd.

95 Hahn & Mitch 2000, 46.

96 Hahn & Mitch 2000, 46.

että fariseusten ja lainopettajien auktoriteetti on nyt siirtymässä Pietarille ja kirkolle. Olihan Jeesus jo sanonut: ”Jumalan valtakunta otetaan teiltä pois ja annetaan kansalle, joka tekee sen hedelmiä” (Matt. 21:43).⁹⁷

Myös Matteuksen evankeliumin loppuosa on pullollaan viittauksia Jeesukseen Daavidin Poikana ja kuninkaallisena Messiaana,⁹⁸ mutta tämän työn puitteissa voimme keskittyä vain tärkeimpään ja olennaisimpaan jäljellä olevaan viittaukseen Jeesuksen kuninkuuteen ja erityisesti kirkkoon Jumalan valtakuntana, nimittäin evankeliumin viimeisiin jakeisiin. Matteus vie siis Daavid-teemansa koko evankeliumin läpi ensimmäisestä jakeesta viimeiseen.

Kyseessä on opetuslasten ja ylösnousseen Herran kohtaaminen ja lähetyskäsken antaminen (Matt. 28:16–20). Jeesus osoittaa nyt Daavidin Pojalle annettujen lupauksen lopullisesti täyttyneen: ”Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä.” (Matt. 28:10) Nämä sanat muistuttavat Danielin näystä, jossa kuningas saa ikuisen vallan ja valtakunnan sekä psalmista, jossa daavidilaisen kuninkaan vallan sanotaan ulottuvan maan ääriin (Dan. 7:14, Ps. 2:8).⁹⁹ Hahn huomauttaa, että Danielin kirjan 7. luvussa vallan saavat ”Korkeimman pyhät” (Dan. 7:18) – valtakunta kuuluu uskoviille kirkon jäsenille.¹⁰⁰

Sekä Ps. 2:8:n että Dan. 7:14:n teemat heijastuvat myös seuraavissa jakeissa Jeesuksen lähetyskäskyssä. Kaikkia kolmea kohtaa yhdistää vallan lisäksi myös tuttu käsite kansoista – Jeesuksen kuninkuudesta ja vallasta seuraa uskovien tehtävä levittää valtakuntaa: ”Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni: kastakaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käskenyt teidän noudattaa. Ja katso, minä olen teidän kanssanne kaikki päivät maailman loppuun asti.” (Matt. 28:19–20) Hahn tiivistää Matteuksen sanoman käytännölliseen johtopäätökseen:

Daavidin Pojan seuraajina olemme osavastuussa hänen valtakunnastaan. Meillä on velvollisuus auttaa sen levittämisessä 'maailman ääriin' saakka – ja meillä on Kuninkaamme lupaus, että valtakunta kestää ikuisesti.¹⁰¹

Luukkaan evankeliumi ja Apostolien teot

Luukkaan evankeliumissa on paljon samaa materiaalia kuin Matteuksen evankeliumissa, ja luonnollisesti monet Daavidin poikaan ja valtakuntaan liittyvät teemat ovat myös heille yhteisiä.¹⁰² Luukkaalla on kuitenkin myös huomattava määrä hänelle ominaisia vihjeitä Daavidin kuninkuuden

97 Hahn & Scott, *Reading the Old Testament in the New* 5:IVd.

98 Ks. Hahn & Scott, *Reading the Old Testament in the New* 6:II-III.

99 Hahn & Scott, *Reading the Old Testament in the New* 6:III d.

100 *Church as Kingdom*, 27:15.

101 Hahn & Scott, 'He Must Reign' 3:III d.

102 Esim. Jeesuksen daavidilainen sukutausta: Luuk. 1:27, 2:4, 3:23–38, syntymä Betlehemissä: Luuk. 2:4, Hengen laskeutuminen ja Jumalan Poika-teema kasteessa: Luuk. 3:22, viittaus Daavidiin ja hänen miehiinsä sapattina: Luuk. 6:1–5, sokean ”Daavidin Poika”-tunnustus: Luuk. 18:35–43, Daavid-teema palmusunnuntain ratsastuksessa: Luuk. 19:28–48 ja daavidilaiset tittelit kirkastumisessa ja kärsimyshistoriassa: Luuk. 9:35, 23:35–38. Hahn 2005, 297–298.

ja valtakunnan tulemisesta. Ennen kaikkea on huomattava enkelin ilmoitus Marialle, joka saa koko sisältönsä Natanin ilmoittamasta Jumalan liitosta Daavidin kanssa: ”Hän on oleva suuri, häntä kutsutaan Korkeimman Pojaksi, ja Herra Jumala antaa hänelle hänen isänsä Daavidin valtaistuimen. Hän hallitsee Jaakobin sukua ikuisesti, hänen kuninkuudellaan ei ole loppua.” (Luuk. 1:32–33)¹⁰³

Seuraava viittaus tulee Sakariaan kiitosvirrrestä: ”Väkevän pelastajan hän on nostanut meille palvelijansa Daavidin suvusta” (Luuk. 1:69), ja tämän jälkeen enkelit julistavat ilosanoman: ”Tänään on teille Daavidin kaupungissa syntynyt Vapahtaja. Hän on Kristus [Voideltu], Herra” (Luuk. 2:11). Paimenet (Luuk. 2:8–20) saattavat olla viittaus profeettojen sanoihin, joiden mukaan Messias olisi Israelin lampaita kaitseva paimen.¹⁰⁴ Simeon oli saanut ilmoituksen, ettei hän kuolisi ”ennen kuin hän on nähnyt Herran Voidellun” (Luuk. 2:26), ja nähtyään Jeesuksen hän sanoo nähneensä ”valon, joka koittaa pakanakansoille, kirkkauden, joka loistaa (...) Israelille” (Luuk. 2:32). Kristuksen tunnustetaan olevan ”Jumalan Voideltu” (Luuk. 9:20), termi, jota Raamattu oli käyttänyt vain Daavidista (2. Sam. 23:1).¹⁰⁵

Jeesuksen julkisessa toiminnassa Luukas painottaa Daavidin valtakunnalle keskeistä Jerusalemiä ja sen temppeliä. Evankeliumi alkaa Jerusalemissa ja temppelistä (Luuk. 1:5–23), molemmat Jeesuksen lapsuuskertomukset sijoittuvat Jerusalemiin ja temppeliin (Luuk. 2:22–52), ja suurimman osan evankeliumista hän on matkustamassa kohti Jerusalemiä ja temppeliä (Luuk. 9:51–19:27). Huippukohta saavutetaan lopussa, kun Jeesus opettaa temppelistä Jerusalemissa (19:45–21:38) ja käskee ylösnousemuksensa jälkeen opetuslapsiaan jäämään Jerusalemiin, mistä Jumalan sanan on lähdettävä (Luuk. 24:47–49).¹⁰⁶

Hahn pitää mahdollisena tulkintaa, jonka mukaan evankeliumi esittää Jeesuksen toiminnan systemaattisena pyrkimyksenä Daavidin jakautuneen valtakunnan palauttamiseksi. Kahdentoista apostolin valinta viittaa kahdentoista heimoon jälleenkokoamiseen (Luuk. 6:13–16) ja maantieteellisesti Jeesus etenee pohjoisesta etelään siinä järjestyksessä, missä Daavidin valtakunta hajosi: Galilea (4:14–9:50), Samaria (9:51–17:11), ja Juudea/Jerusalem (17:11–21:38).¹⁰⁷

Tämän lisäksi Jeesuksen kerrotaan parantaneen miehen, ”jonka oikea käsi oli kuivettunut” (Luuk. 6:6 VKR). Ainoa Vanhan testamentin hahmo, jolla oli kuivettunut käsi, oli juuri se Jerobeam, joka jakoi Daavidin valtakunnan (1. Kun. 12:25–33) ja vei kymmenen heimoa pois Jerusalemin yhteydestä. Kuivettunut *oikea* käsi on selvä viittaus psalmiin: ”Jos minä unohdan sinut, Jerusalem, niin kuivettukoon oikea käteni” (Ps. 137:5).¹⁰⁸ Jerobeam oli nimenomaan unohtanut Jerusalemin perustamalla jumalattoman vastakultin, mutta Jeesuksen kyky parantaa Jerobeamin kaltainen mies

103 Hahn 2005, 297, 303.

104 Hahn 2005, 298.

105 Hahn 2005, 303–304.

106 Hahn 2005, 303–304.

107 Hahn 2005, 305.

108 Käännökseni seuraa tässä englantia, suomalaiset Raamattumme ovat päätyneet dynaamisempiin käännöksiin.

osoittaa hänen voimansa palauttaa Daavidin jakautunut valtakunta.¹⁰⁹

Myös Jeesuksen vertausten laupiaasta samarialaisesta ja tuhlaajapojasta voidaan nähdä viittaavan jakautuneeseen Daavidin valtakuntaan. Edellisessä (Luuk. 10:30–37) samarialainen, joka edustaa pohjoisen valtakunnan kymmenen heimon jäännöstä, tunnistaa juutalaisessa ”lähimmäisensä”. Jeesus on tullut palauttamaan jakautuneen valtakunnan kokoamalla sen (vrt. Luuk. 11:17, 23). Jälkimmäisessä (Luuk. 15:11–32) puolestaan vanhempi poika edustaisi Juudaa eli eteläistä valtakuntaa, nuorempi Israelia eli pohjoisvaltakuntaa. Nuorempi poika lähtee kotoa kaukaiseen maahan ja pilaa elämänsä tuhlaamalla perintönsä irstauteen porttojen kanssa – juuri tästä profeetat syyttivät Israelia (Jer. 3:6, Hoos. 4:15, 5:3). Erityisen huomattavaa vertauksessa on se, että isä pyrkii sovittamaan *molemmat* pojat itsensä ja toistensa kanssa.¹¹⁰

Luukkaan evankeliumin ylivoimaisesti tärkeimmät jakeet Hahnin teologian kannalta sijoittuvat kuitenkin vasta Jeesuksen kuolemaa edeltäneelle viimeiselle aterialle. Näiden jakeiden kokonaisvaltaiseksi ymmärtämiseksi on ensin huomattava, että aterioinnilla on Luukkaan evankeliumissa erityinen asema. Hänen mainitsemansa kymmenen aterialla voidaan nähdä esimakuna profeettojen ennustamasta Herran juhla-ateriasta Siionissa (Jes. 25:6).¹¹¹ Daavid oli ilmaissut liittoukollisuutta aterioinnin välityksellä (2. Sam. 9:7, 10, 13), ja samoin tulisi tekemään myös uusi Daavid.¹¹²

Hahn aloittaa suosikkilukunsa esittelyn siteeraamalla Jeesuksen kuninkaallisia sanoja: 'Hartaasti olen halunnut syödä tämän pääsiäisaterian teidän kanssanne ennen kärsimystäni. Sillä minä sanon teille: enää en syö pääsiäisateriaa, ennen kuin se saa täyttymyksensä Jumalan valtakunnassa.' Hän otti käsiinsä maljan, kiitti Jumalaa ja sanoi: 'Ottakaa tämä ja jakakaa keskenänne. Minä sanon teille: tästedes en maista viiniköynnöksen antia, ennen kuin Jumalan valtakunta on tullut.'” (Luuk. 22:15–18) Hetkeä myöhemmin Jeesus liittää syömisen ja juomisen uudelleen valtakunnan tulemiseen: ”Te saatte minun valtakunnassani syödä ja juoda minun pöydässäni” (Luuk. 22:29). Nämä kaksi toteamusta kehystävät ehtoolliskertomusta, ja ne antavat lupauksen, jonka mukaan ateriointi Jeesuksen kanssa on merkinä valtakunnan tulemisesta. Kun muutamaa päivää myöhemmin opetuslapset aterioivat Jeesuksen kanssa, he saavat vakuuden siitä, että valtakunta on todella läsnä.¹¹³

Jeesus identifioi itsensä murretun leivän ja viinin kanssa ja käskee opetuslapsia murtamaan leipää eli viettämään ehtoollista hänen muistokseen: ”Sitten hän otti leivän, siunasi, mursi ja antoi sen

109 Hahn 2005, 305–306. Lisäisin vielä seuraavan huomion: Jerobeamista kerrotaan, että ”hänen kätensä, jonka hän oli *ojentanut* häntä vastaan, kuivettui” (1. Kun. 13:4 VKR), ja Luukas huomauttaakin Jeesuksen parantaneen miehen sanoen: ”*Ojenna* kätesi.” (Luuk. 6:10 VKR)

110 Hahn 2005, 306.

111 Hahn 2005, 307. Luukkaan kymmenen aterialla löytyvät seuraavista jakeista: 5:27–39, 7:36–50, 9:10–17, 10:38–42, 11:37–54, 14:1–24, 19:1–10, 22:7–38, 24:13–35, 24:41–43.

112 Hahn 2007, 175.

113 Hahn 2007, 175.

opetuslapsilleen sanoen: 'Tämä on minun ruumiini, joka annetaan teidän puolestanne. Tehkää tämä minun muistokseni.' Aterian jälkeen hän samalla tavoin otti maljan ja sanoi: 'Tämä malja on uusi liitto minun veressäni, joka vuodatetaan teidän puolestanne.'" (Luuk. 22:19–20) Se, mikä tässä kertomuksessa ilmaistaan epäsuorasti, tulee selväksi Emmauksen tien tapahtumissa, kun Jeesuksen näkyvä läsnäolo katoaa välittömästi leivän murtamisen jälkeen (Luuk. 24:30–31). Tämä antaa ymmärtää, että Jeesuksen läsnäolo jatkuu ehtoollisessa, ja opetuslasten sanotaankin tunnistaneen Jeesuksen juuri leivän murtamisessa (Luuk. 24:31, 35).¹¹⁴

Hahnin useasti toistama lause tiivistää sanoman: ”Missä eukaristia on, siellä on kuningas, ja missä kuningas on, siellä on valtakunta.”¹¹⁵ Kyseessä on siis *eukaristinen valtakunta*:

Kun apostolit 'murtavat leipää'¹¹⁶ Jeesuksen 'muistoksi' (...), kyseessä on kokemus messiaanisesta juhla-ateriasta (...) läsnäolevan messiaanisen kuninkaan kanssa. Apostolien eukaristinen käytäntö alkukirkossa täyttää siis Jeesuksen lupauksen, että he saavat 'minun valtakunnassani syödä ja juoda minun pöydässäni'. Kuten yllä on huomattu, valtakunta ilmenee eukaristiassa. (---) Tämän vuoksi lupaus ateriyhteydestä messiaanisessa ruokapöydässä on kahden kuninkaallisen vallan antamista koskevan lupauksen välissä.¹¹⁷

Hahnin tässä mainitsemat jakeet ovat seuraavat: ”Niinpä minä liitotan teille, niin kuin Isäni on minulle liitottanut, valtakunnan.”¹¹⁸ Te saatte minun valtakunnassani syödä ja juoda minun pöydässäni, ja te istutte valtaistuimilla ja hallitsette Israelin kahtatoista heimoa.” (Luuk. 22:29–30) Hahn luonnollisesti kommentoi näitä jakeita perusteellisesti,¹¹⁹ emmekä tässä yhteydessä pysty muuta kuin tiivistämään tärkeimmät huomiot.

(1) Viittaukset liittoon ja isä-poika-suhteeseen ovat vahvasti daavidilaisia (2. Sam. 7:13, Ps. 2:6–8, 89:27–29). (2) Jumala on 'liitottanut' valtakunnan Jeesukselle, joka nyt antaa (preesensissä, ei futurissa) hänen omassa veressään tehdyn liiton kautta (Luuk. 22:20) eteenpäin tuon saman Daavidin valtakunnan opetuslapsillensa. (3) Jeesus ei anna valtakuntaa pois, vaan kutsuu sitä edelleen omaksi valtakunnakseen – kyseessä on pikemminkin valtaan osallistuminen. (4) Ps. 122:3–5 tarjoaa eksplisiittisen daavidilaisen taustan lupaukselle kahdellatoista valtaistuimella istumisesta ja heimojen tuomitsemisesta¹²⁰ - kyseessä on apostolien nimittäminen palautetun Daavidin valtakunnan hallitsijoiksi. (5) Jakeiden 22:19–20 ja 22:29–30 looginen yhteys on seuraava: Jeesus on Daavidin kanssa tehdyn liiton perillinen, ikuinen Israelin ja kaikkien kansojen kuningas (Luuk. 1:32–33). Hän tekee uuden liiton itsensä ja opetuslastensa välillä (Luuk. 22:20), ja tämä liitto on Daavidin liiton laajennus ja uudistus.¹²¹ Tämän liiton perusteella opetuslapsetkin ovat nyt Daavidin

114 Hahn 2007, 176.

115 Hahn 2007, 177.

116 Ks. Ap.t. 2:42, 46, 20:7.

117 Hahn 2005, 313.

118 Hahnia seuraava käännökseni poikkeaa suom. Raamatuista mutta välittää kömpelyydestään huolimatta paremmin tärkeät kreikankieliset vivahteet. Ks. Hahn 2005, 311–312.

119 Hahn 2005, 311–315.

120 Kirkkoraamatusta (1933) hieman muokattu käännös: ”sinä Jerusalemi, rakennettu kaupungiksi, johon kokoontuutaan yhteen, jonne heimot vaeltavat, Herran heimot, niin kuin Israelille on säädetty, kiittämään Herran nimeä. Sillä siellä ovat tuomioistuimet, Daavidin huoneen istuimet.”

121 ”Uusi liitto”, joka mainitaan Jer. 31:31:ssa, on erilainen kuin Siinain liitto (Jer. 31:32) ja koostuu nimenomaan

valtakunnan perillisiä (Luuk. 22:29), ja täten heillä on lapsen oikeuksia – he saavat syödä kuninkaallisessa pöydässä ja istua valtakunnan valtaistuimilla (Luuk. 22:30).¹²²

Hahn lisää, ettei voi olla huomaamatta, että tässä kohtauksessa apostolit ovat jo nyt syömässä ja juomassa Jeesuksen pöydässä¹²³ – Luuk. 22:29 toteutuu ehtoollisen vietossa, messussa.¹²⁴ Jeesuksen läsnäolo ehtoollisessa yhdistää maanpäällisen kirkon ja taivaan: ”Taivasten valtakunta on maan päällä, koska kirkko maan päällä on jumalanpalveluksessaan sakramenttiansa välityksellä taivaassa.”¹²⁵ Luuk. 22:29–30 on kuitenkin ennen kaikkea merkittävä jae *ekklesiologisesti*. Se toimii tietynlaisena siirtymävaiheena Apostolien tekoihin, jossa 12 apostolia johtavat palautettua Daavidin valtakuntaa eli kirkkoa ja elävät todeksi luvattua ateriyhteyttä leivän murtamisessa. Evankeliumi on laskenut daavidilaisen perustuksen osoittamalla Jeesuksen daavidilaisen kuninkuuden, ja ”jos perustus on daavidilainen, myös rakennus on daavidilainen”.¹²⁶

On syytä pitää mielessä, että Apostolien teot on Luukkaan evankeliumin jatko-osa.¹²⁷ Heti Apostolien tekojen alussa onkin kolme kohtausta, jotka linkittävät merkittäväällä tavalla yhteen daavidilaisen kristologian ja valtakuntaekklesiologian. Nämä ovat Jeesuksen opetus ennen taivaaseenastumistaan (Ap.t. 1:1–11), Juudaksen korvaaminen (Ap.t.1 :12–26) ja Hengen laskeutuminen helluntaina (Ap.t. 2).¹²⁸

Ensimmäiseksi opimme, että Jeesuksen ylösnousemuksen ja taivaaseenastumisen välisen neljänkymmenen päivän aikana antaman opetuksen aiheena oli *Jumalan valtakunta* (Ap.t. 1:3). Jae 1:4 mainitsee heti perään aterioimisen. Jakeessa 1:6 opetuslapset kysyvät: ”Herra, onko nyt tullut se aika, jolloin sinä rakennat Israelin valtakunnan uudelleen?” (Ap.t. 1:6) Vaikka Jeesus ei anna vastausta ajasta (1:7), hän kyllä kertoo, miten valtakunta rakennetaan uudelleen, nimittäin Pyhän Hengen vuodattamisella ja apostolien maailmanlaajuisella lähetystyöllä (1:8). Jeesuksen kuvaus opetuslasten tehtävästä on yhtäältä kuvaus Apostolien tekojen sisällöstä: ”olette minun todistajani Jerusalemissa, koko Juudeassa ja Samariassa ja maan ääriin saakka” (Ap.t. 1:8). Valtakunta ja sen leviäminen on Apostolien tekojen teemana alusta loppuun, kun vielä viimeisessä jakeessa kerrotaan, että Paavali julisti ”Jumalan valtakuntaa” (Ap.t. 28:31) Roomassa. Toisaalta Jeesuksen kuvaus on kuitenkin kartta, joka esittää Daavidin valtakunnan teologista maantiedettä. Jerusalem oli Daavidin kaupunki (2. Sam. 5:6–10), Juudea hänen heimoaluettaan (2. Sam. 5:5), Samaria edusti pohjoisvaltakuntaa (1. Kun. 12:16) ja ”maan ääret” tarkoittivat pakanoita (Jes. 49:6), Daavidin

Israelin ja Juudan jälleenyhdistämisestä, Daavidin liiton ja valtakunnan uudistamisesta ja palauttamisesta (Jer. 30:4, 9, 31:31, 33:14–26). Hahn 2005, 310.

122 Hahn 2005, 311–315.

123 Hahn 2005, 313.

124 Church as Kingdom, 51:00–51:30, 23:05–15.

125 Church as Kingdom, 24:25–25:00.

126 Hahn 2005, 315.

127 Vrt. Luuk. 1:3–4 ja Ap.t. 1:1.

128 Hahn 2005, 315.

alamaisia (Ps. 2:8, 72:8).¹²⁹

Hengen lähettämisen lupauksen ja Hengen lähettämisen toteutumisen välissä Luukas kertoo kahdentoista apostolin ryhmän palauttamisesta – Mattias valitaan korvaamaan itsemurhan tehnyttä Juudasta (Ap.t. 1:16–26). Tässä on yhteys Luuk. 22:30:n lupaukseen – Mattiaan valinta on elintärkeä, jotta lupaus kahdentoista heimon palauttamisesta ja kahdellatoista valtaistuimella hallitsemisesta säilyisi. Kun Mattias on valittu, kaikki on valmista Daavidin valtakunnan palauttamiseen.¹³⁰

Helluntaina Pyhä Henki laskeutuu kirkkoon, Daavidin valtakunta palautuu ja apostolit ottavat paikkansa tuon valtakunnan maanpäällisinä hallitsijoina. Luukas osoittaa tämän mainitsemalla kahdentoista apostolin olleen ”yhdessä koolla” (Ap.t. 2:1), kun Pyhä Henki laskeutui ja kaikki alkoivat puhua eri kielillä. Hän kertoo paikalla olleen myös hurskaita juutalaisia kaikkien taivaan alla olevien kansojen keskuudesta (Ap.t. 2:5), ja jakeissa 9–11 hän luettelee nuo kansat. Kansojen sekalaisuudesta huolimatta jokainen kuuli Jumalan tekoja julistettavan omalla kielellään (Ap.t. 2:11). Valtakunnan jakautuminen, pakkosiirtolaisuus ja diaspora ovat nyt kääntyneet ympäri. Joelin (Joel 2:28–32) ja muiden profetiat ovat täyttyneet. Israel on olennaisesti palautettu, muttei kuitenkaan lopullisesti, sillä kirkon on kasvettava vielä paljon.¹³¹

Apostolien tekojen kirkon muoto vastaa Daavidin valtakuntaa. Pietarin helluntaisaarna painottaa Jeesuksen daavidilaista kuninkuutta ja Daavidin kanssa tehdyn liiton täyttymistä: Jeesus hallitsee *nyt* taivaassa, ja hänen valtansa seuraukset ovat näkyvissä *nyt* maan päällä siinä, mitä ihmiset voivat ”nähdä ja kuulla” (Ap.t. 2:24–36). Kun Pietarin kuulijat hyväksyvät Jeesuksen olevan kuninkaallinen Daavidin Poika ja täten heidän oikea hallitsijansa, he liittyvät kirkkoon kasteen kautta (Ap.t. 2:37–41). Kirkossa ei toteudu vain Israelin, vaan myös sitä hallitsevan Daavidin vallan palautuminen (Ap.t. 4:32–5:11) Valtakunta ei vain palaudu, vaan se kokee transformaation – Jeesus ei hallitse maallisessa vaan taivaallisessa Jerusalemissa, ”Jumalan oikealla puolella”. Tämä *kirkollinen valtakunta* on sekä taivaassa että maan päällä, kuningas on taivaassa, mutta ministerit hallitsevat maan päällä. Kuninkaan ja ministerien välillä on yhteys Pyhässä Hengessä ja leivän murtamisessa. Valtakunta onkin Hengen valtakunta ja sakramentaalinen valtakunta: siihen liitytään kasteen kautta ja sen jäsenet omistautuvat leivän murtamiseen (Ap.t. 2:38–42).¹³²

On myös tärkeää huomata, että Daavidin valtakunnan palautuminen on myöhemmin Apostolien teoissa itse *apostolien tulkinta* kirkosta. Parhaiten tämä näkyy Jerusalemin kokouksessa (Ap.t. 15), jossa Jaakob siteeraa Aamoksen profetiaa (Aam. 9:11–12): ”Sen jälkeen minä palaan ja rakennan jälleen Daavidin sortuneen majan. Raunioista minä sen taas rakennan, minä pystytän sen uudelleen,

129 Hahn 2007, 180.

130 Hahn 2005, 317.

131 Hahn 2007, 181.

132 Hahn 2005, 318–319.

jotta kaikki muutkin ihmiset etsisivät Herraa, kaikki kansat, jotka olen omikseni ottanut.” (Ap.t. 15:16–17) Jaakob näkee Aamoksen profetian – Daavidin valtakunnan palautumisen – toteutuneen siinä, että pakanatkin olivat tulleet uskoon ja saaneet Pyhän Hengen, kuten Pietari, Paavali ja Barnabas olivat kokouksessa juuri kertoneet (Ap.t. 15:7–12).¹³³ Kaikkeen tähän Hahn kommentoi:

Luukkaan kuninkaallisen daavidilaisen messiaanisuuden tutkimus on ollut erinomaista, mutta sen logiikkaa on vietävä pidemmälle. Jos Jeesus on kuninkaallinen Daavidin Poika, sillä ei ole pelkästään kristologista vaan myös ekklesiologista merkitystä. Jos Jeesus on Daavidilainen Kuningas, niin hänen valtakuntansa on Daavidin valtakunta.¹³⁴

Lopot Uuden testamentin kirjoitukset

Vaikka on totta, että synoptisten evankeliumien ja Apostolien tekojen ulkopuolella viittaukset Jumalan valtakuntaan ovat verrattaen harvassa, myös muissa Uuden testamentin kirjoituksissa voidaan havaita sama perusolettamus siitä, että Jeesus hallitsee daavidilaisena kuninkaana Daavidille luvattua valtakuntaa.¹³⁵

Paavali kirjoittaa, että Jumala on korottanut Jeesuksen ”yli kaiken” (Fil. 2:9) ja hänen herruutensa on tunnustettava ”taivaassa kuin maan päällä ja maan alla” (Fil. 2:10), sillä Jeesus on ”lihan puolesta (...) syntynyt Daavidin siemenestä ja pyhyiden hengen puolesta kuolleistanousemisen kautta asetettu Jumalan Pojaksi voimassa” (Room. 1:3–4 VKR).¹³⁶

Efesolaiskirje kertoo usein daavidilaisin kuvin, kuinka Jumala asetti Kristuksen hallitsemaan ”oikealle puolellensa taivaissa, korkeammalle kaikkea (...) valtaa ja voimaa (...) ei ainoastaan tässä maailmanajassa, vaan myös tulevassa. Ja kaikki hän on asettanut hänen jalkainsa alle ja antanut hänet kaiken pääksi seurakunnalle, joka on hänen ruumiinsa, hänen täyteytensä” (Ef. 1:20–23 VKR). Kuningas ja valtakunta liittyvät toisiinsa yhtä tiukasti kuin pää ja ruumis. Ruumis taas koostuu sekä juutalaisista että pakanoista: ”pakanatkin ovat kanssaperillisiä ja yhtä ruumista ja osallisia lupaukseen Kristuksessa Jeesuksessa” (Ef. 3:6 VKR), ja perilliset saavat perintöosan ”Kristuksen ja Jumalan valtakunnassa” (Ef. 5:5 VKR).¹³⁷

Kolossalaiskirje opettaa, että Jumala ”on pelastanut meidät pimeyden vallasta ja siirtänyt meidät rakkaan Poikansa valtakuntaan” (Kol. 1:13) ja viittaa jälleen kirkkoon Kristuksen ruumiina (1:18). Galatalaiskirje puhuu äidistämme taivaallisesta Jerusalemissa (Gal. 4:26), perintöosasta Jumalan valtakunnassa (5:21) sekä Jumalan Israelista (6:16).¹³⁸

Johannes opettaa uudestisyntymisen vedestä ja Hengestä olevan välttämätön Jumalan valtakuntaan pääsemiseksi (Joh. 3:3–5). Ilmestyskirjassa Jeesus on ”Juudan heimon leijona,

¹³³ Hahn 2005, 319–320.

¹³⁴ Hahn 2005, 320.

¹³⁵ Hahn & Scott, 'He Must Reign' 6:1a.

¹³⁶ Hahn & Scott, 'He Must Reign' 6:1a.

¹³⁷ Hahn & Scott, 'He Must Reign' 6:1ab.

¹³⁸ Hahn & Scott, 'He Must Reign' 6:11ab, 11c.

Daavidin juuriverso” (Ilm. 5:5), ”maailman kuninkaiden hallitsija” (Ilm. 1:5), ”joka on tehnyt meidät kuningassuvuksi” (1:6), ja täten Jeesukselle lauletaan: ”Olet tehnyt heistä kuningassuvun, meidän Jumalamme pappeja; he tulevat hallitsemaan maan päällä.” (5:10).

Papillisen kuninkuuden teema on esillä myös Heprealaiskirjeessä – Jeesukseen sovelletaan kuninkaallisesti muun muassa psalmeja 45 ja 110: ”Pojastaan hän sanoo: Jumala, sinun valtaistuimesi pysyy ajasta aikaan, ja sinun kuninkaanvaltikkasi on oikeudenmukaisuuden valtikka.” (Hepr. 1:8) ”Istu oikealle puolelleni. Minä kukistan vihollisesi, panen heidät korokkeeksi jalkojesi alle.” (Hepr. 1:13) Myöhemmin Ps. 2:7 ja 110:4 yhdistetään peräkkäin Jeesukseen (Hepr. 5:5–6), ja jälkimmäinen toistetaan vielä jakeessa 7:17: ”Sinä olet pappi ikuisesti, sinun pappeutesi on Melkisedekin pappeutta.” Uskovat saavat ”valtakunnan, joka ei järky” (Hepr. 12:28) ja toimivat hengellisiä uhreja uhraavina pappeina (Hepr. 13:15), kuten Pietari kirjoittaa: ”te olette valittu suku, kuninkaallinen papisto” (1. Piet. 2:9).¹³⁹

Valtakunnan tuntomerkit kirkossa

Olemme nyt valmiita näkemään, kuinka kaikki aiemmin luetellut Daavidin valtakunnan 12 tuntomerkkiä toteutuvat kirkossa.

- 1) *Daavidin uusi valtakunta perustuu jumalalliselle liitolle.* Jeesus sanoi eukaristiaa asettaessaan: ”Tämä malja on uusi liitto minun veressäni” (Luuk. 22:20, 1. Kor. 11:25) ja julisti tämän jälkeen Isän ”liitottaneen” hänelle valtakunnan, jonka hän nyt ”liitottaa” eteenpäin opetuslapsille (Luuk. 22:29).¹⁴⁰
- 2) *Valtakunnan hallitsija on Daavidin Poika ja Jumalan Poika.* Jeesus on Jumalan Poika sekä luontonsa (1. Joh. 4:9, Gal. 4:4, Joh. 5:19), syntymänsä (Luuk. 1:35) että asemansa puolesta (Room. 1:3–4). Jeesus on myös Daavidin Poika (Matt. 1:1). Näitä titteleitä käytetään Jeesuksesta läpi Uuden testamentin.¹⁴¹
- 3) *Kuningas on Voideltu, Messias, Kristus.* Tämä on ensimmäisestä jakeesta alkaen (Matt. 1:1) yleisin Jeesuksesta käytetty nimitys Uudessa testamentissa. Jeesus on totisesti ”Herran Voideltu” (Luuk. 2:26). Tätä termiä oli käytetty vain Vanhan testamentin kuninkaista.¹⁴²
- 4) *Hallitsija on papillinen kuningas.* Isä on korottanut Jeesuksen kuninkaaksi (Hepr. 1:8) ja ylipapiksi (Hepr. 5:5–6). Jeesus on ”antanut kertakaikkisen uhrin uhratessaan itsensä” ja hänet on ”korotettu taivaita korkeammalle”. Synnittömänä ja ikuisena pappina hän pystyy pelastamaan ne, jotka hänen kauttaan lähestyvät Jumalaa (Hepr. 7:25–27).

¹³⁹ Hahn & Scott, 'He Must Reign' 6:1a, 11b, 11c.

¹⁴⁰ Hahn & Scott, 'He Must Reign' 6:11b; Hahn 2007, 168.

¹⁴¹ Hahn & Scott, 'He Must Reign' 6:11b; Hahn 2007, 169.

¹⁴² Hahn 2007, 169.

- 5) *Kuninkaan rinnalla vallasta osallisena hallitsee myös kuningataräiti.* ”Herrani äiti” (Luuk. 1:43) Maria on näkyvässä roolissa taivaan ja maan kuningattarena (Ilm. 12:1), joka synnyttää Messiaan (Ilm. 12:5), ottaa hänen kanssaan vastaan arvokkaita vieraita (Matt. 2:11), neuvoa häntä (Joh. 2:3) ja ottaa paikkansa ”kuninkaallisessa hovissa” yhdessä kuninkaallisten ministerien, apostolien kanssa (Joh. 19:25–27, Ap.t. 1:14, 2:14).¹⁴³
- 6) *Valtakunnassa on erityinen hovipäällikön virka.* Pietari on kirkollisen valtakunnan pääministeri saatuaan Jeesukselta ”avaimet” symboliksi vallasta toimia Daavidin hovin päällikkönä. Luvattuaan kahdelletoista apostolille kaksitoista valtaistuinta ja heimoa (Luuk. 22:30) Jeesus antaa Pietarille tehtäväksi vahvistaa veljiään (Luuk. 22:32). Pietari jatkaa Messiaan tehtävää lauman paimentamisessa (Joh. 21:15–19, Hes. 34:11–24).¹⁴⁴
- 7) *Valtakunta liittyy erottamattomasti Jerusalemiin.* Jeesus kärsii, kuolee ja nousee kuolleista Jerusalemissa, ja evankeliumin leviäminen alkaa ”Jerusalemista” (Luuk. 24:47). Uusi valtakunta keskittyy kuitenkin äitiimme taivaalliseen Jerusalemiin (Gal. 4:26): ”olette tulleet Siionin vuoren juurelle (...) taivaallisen Jerusalemin luo” (Hepr. 12:22).¹⁴⁵
- 8) *Valtakunta liittyy myös erottamattomasti temppeliin.* Jerusalemin temppelillä on evankeliumeissa merkittävä rooli Jeesuksen elämässä – hänen lapsuutensa tapahtumat sijoittuvat temppeliin, hän puhdistaa temppelin ja opettaa siellä (Luuk. 2, 19:45–21:38). Hän rakentaa temppelin uudelleen kolmessa päivässä – uuden liiton jumalanpalvelus keskittyy uuteen temppeliin, Kristuksen ruumiiseen (Joh. 2:19–21, Ilm. 21:22).¹⁴⁶
- 9) *Valtakunnan ensisijainen liturgia on kiitosuhri, eukharistia.* *Todah* uudistuu, kun Jeesus uhraa oman happamattoman leivän ja viinin kiitosuhrinsa, uuden eukaristian. Ei liene sattumaa, että Jeesuksen leivän murtamiseen liittyy aina kiittäminen: ”hän otti leivän, kiitti, mursi” (Luuk. 22:19, 24:30, Joh. 6:11). Valtakunnan jumalanpalvelus koostuu uhreista, ei eläinuhreista vaan eukaristisesta uhrista ja hengellisistä uhreista (Room. 12:1, 1. Piet. 2:5).¹⁴⁷
- 10) *Valtakunta hallitsee Israelin kahtatoista heimoa.* Jeesus valitsi kirkkonsa perustaksi (Ef. 2:20) kaksitoista apostolia (Luuk. 6:13) ja asetti heidät tuomitsemaan Israelin kahtatoista heimoa (Luuk. 22:30). Jeesus saarnasi entisen yhdistyneen Israelin mailla Galileassa, Samariassa ja Juudeassa ja sai näiltä alueilta joukon seuraajia, jotka muodostivat uudelleen kootun valtakunnan. Helluntain tapahtumissa valtakunta oli olemuksellisesti palautettu.¹⁴⁸
- 11) *Valtakunta hallitsee myös muita kansoja.* Jo Simeon ilmoitti Jeesuksen olevan pakanakansoille loistava valo (Luuk. 2:32), ja Jeesus paransi juutalaisten lisäksi

143 Hahn 2007, 169, 187.

144 Hahn & Scott, 'He Must Reign' 6:IIIb; Hahn 2007, 170.

145 Hahn & Scott, 'He Must Reign' 6:IIIb; Hahn 2007, 169, 186.

146 Hahn & Scott, 'He Must Reign' 6:IIIb; Hahn 2007, 169.

147 Hahn & Scott, 'He Must Reign' 6:IIIb; Hahn 2007, 171.

148 Hahn 2007, 170, 181.

pakanoitakin (Luuk. 7:1–10). Hän sanoo: ”Idästä ja lännestä, pohjoisesta ja etelästä tulee ihmisiä, jotka käyvät aterialle Jumalan valtakunnassa.” (Luuk. 13:29) Valtakunnan evankeliumia syntien anteeksiannosta on saarnattava ”kaikille kansoille” (Luuk. 24:47).

- 12) *Valtakunta on ikuinen*. Enkeli lupasi, että Jeesus hallitsee ”ikuisesti, hänen kuninkuudellaan ei ole loppua” (Luuk. 1:33). Jeesus lupasi opetuslapsilleen: ”minä olen teidän kansanne kaikki päivät maailman loppuun asti” (Matt. 28:20). ”Jeesus pysyy ikuisesti, hänen pappeutensa on muuttumaton” (Hepr. 7:24).¹⁴⁹

Johtopäätöksiä ja kriittistä analyysiä

Emmauksen tiellä Jeesus opetti opetuslapsiaan lukemaan uuden liiton tapahtumia Vanhan testamentin valossa (Luuk. 24:27), joten en ihmettele, miksi kokemukseni Hahnin lähestymistapaan syventymisestä on vastannut suuressa määrin Emmauksen tien opetuslasten tunteita: ”Eikö sydämemme hehkunut innosta, kun hän (...) opetti meitä ymmärtämään kirjoitukset?” (Luuk. 24:32)

Hahnin ekklesiologia käy järkeen, se sopii hyvin kristinuskon juutalaiseen alkukontekstiin ja ylipäänsä pelastushistoriaan, se huomioi kattavasti raamatullisen maailmankatsomuksen kokonaisuuden ja tarjoaa täten tehokkaan kristillisen vastauksen liberaaliteologialle, joka pitää kirkkoa vain vahinkona, sattumana tai rikottuna lupauksena. Toisaalta se tarjoaa myös vahvan katolisen vastauksen fundamentalismille, joka pitää kirkkoa vain välivaiheena ennen ylöstempausta ja tuhatvuotista valtakuntaa.

Tämän lisäksi daavidilainen ekklesiologia voi mielestäni olla suuri ekumeeninen¹⁵⁰ avain, tärkeä raamatullinen apu tiellä kohti yhteisymmärrystä katolilaisia ja ei-katolilaisia erottavissa asioissa. Ajatukset Jeesuksesta Daavidin valtakunnan kuninkaana ja uudesta liitosta Daavidin liiton täyttymyksenä eivät näet ole mitenkään yksinomaan katolisia. Esimerkiksi luterilainen teologi Timo Eskola kirjoittaa väitöskirjassaan Paavalin esittävän Jeesuksen ”2. Sam. 7:n terminologiaa muovailten (...) taivaallisena daavidilaisena kuninkaana”. Jeesus on ”kuningas daavidilaisessa dynastiassa”, hänellä on ”transsendenttinen taivaallinen valta” ja hän on uudistanut daavidilaisen armoliiton.¹⁵¹

Jos daavidilainen perusymmärrys on yhteinen, näkisin, että vaikeimpia ekumeenisia kysymyksiä paaviudesta ja Marian asemasta taivaan ja maan kuningattarena sekä välittäjänä voidaan ymmärtää aivan uudella ja syvästi raamatullisella tavalla. Jos vanhassa Daavidin valtakunnassa oli jatkuva hovipäällikön virka ja jos kuningataräiti oli osallinen kuninkaan vallasta ja toimi välittäjänä hänen

149 Hahn 2007, 170.

150 Tai näkökulmasta riippuen apologetinen – en pidä apologetiikkaa eli uskon puolustamista ja ekumeniaa eli kristittyjen ykseyteen pyrkimistä toistensa kanssa vastakkaisina vaan pikemminkin toisiaan tukevinä.

151 Eskola 1992, iii. Käännökset englannista omiani.

ja muiden välillä, eikö ole täysin loogista, raamatullista ja hyväksyttävää, että näin on myös palautetussa Daavidin valtakunnassa, kirkossa?

Jotkut ovat toki myös suhtautuneet kriittisesti koko konseptiin. Paras vasta-argumentoija on varmasti Yhdysvaltojen johtava reformoitu apologeetti James White, joka on väitellyt useita kertoja julkisesti katolisia apologeetteja vastaan paaviudesta, Mariasta ja muista opillisista kysymyksistä. Hän on vastustanut Marian yhdistämistä kuningataräitiin ja paavin yhdistämistä hovipäällikköön raamatullisin ja kirkkohistoriallisin perustein. Hänen mukaansa kristinuskon ensimmäisen vuosituhannen aikana kukaan ei uskonut yllä esitettyihin malleihin. Daavidin huoneen avain (yksikkö), joka on Jeesuksella (Ilm. 3:7), eroaa Pietarin avaimista (monikko), jotka viittaavat vain evankeliumin julistusvaltuuksiin. Ilm. 12 tulkittiin varhaisimpina aikoina kirkoksi, ei Mariaksi, eikä kukaan Uudessa testamentissa Whiten mukaan yhdistä Mariaa kuningataräitiin. Tämän lisäksi Vanhan testamentin esimerkissä kuningataräidin välittäjyydestä kuningas ei toteuttanut kuningataräidin pyyntöä (1. Kun. 2:22–25).¹⁵²

Katoliset apologeetit ovat toki vastanneet näihin argumentteihin. Se, että Jeesuksella on avain (tai valta) ei poista Pietarin/apostolien valtaa, sillä kuten Hahn on todennut, Jeesus ei anna valtaa pois vaan jakaa sen. Mark Boncore on osoittanut avaimen (yksikössä) liitetyn Pietariin jo 300-luvulla.¹⁵³ Edward Sri on esittänyt johanneslaisesta Uuden testamentin kirjallisuudesta käsin perusteita sekä Jumalan kansan että Marian näkemiseksi Ilm. 12:n naisessa.¹⁵⁴ Gerry Matatics huomautti Whitelle väittelyssä, että Vanhan testamentin esikuvat ovat päteviä vaikkakin epätäydellisiä (Daavid esimerkiksi oli syntinen, Jeesus ei).¹⁵⁵

On toisaalta kiistatonta, että jotkut Hahnin teorian aspektit ovat ”uutuuksia” kuten Neitsyt Marian näkeminen daavidilaisen kuningataräititradition valossa. Aiheesta väitelleen Scott Hahnin yhteistyökumppanin Edward Srin mukaan teologit alkoivat selittää Marian asemaa kuningattarena tästä teemasta käsin vasta 1950-luvun lopulla.¹⁵⁶ On kuitenkin muistettava, että uskon talletus on yksi asia, toinen taas se, miten se ymmärretään ja selitetään. Edellinen ei muutu, jälkimmäinen taas voi muuttua ja kehittyä. Huomaamme, että Mariaa on pidetty valtiattarena jo varhaisista kristillisistä vuosisadoista alkaen kauan ennen kirkon jakautumista.¹⁵⁷ Hahnin teoria tarjoaa raamatullisen ja johdonmukaisen tavan ymmärtää tätä kirkossa ilmenevää uskoa, ja se on sopuoinnussa ensimmäisten kristittyjen ekklesiologian kanssa.

Ensimmäiseltä vuosisadalta peräisin oleva kristillinen dokumentti Didakhe sisältää seuraavan rukouksen kirkon puolesta: ”Muista, Herra, kirkkoasi, niin että pelastat sen kaikesta pahasta ja teet

¹⁵² The Papal Infallibility Debate 42:20–30; I'll Take Just One!, 0:10–20, 1:08–1:22, 10:00–25; The Catholic Verses: The Papacy.

¹⁵³ Reply to James White on the Early Papacy.

¹⁵⁴ Sri 2005, 97-100.

¹⁵⁵ I'll Take Just One!, 1:08–1:22.

¹⁵⁶ Sri 2005, 37.

¹⁵⁷ Sri 2005, 6–10.

sen täydelliseksi sinun rakkaudessaasi. Kokoa se neljästä ilmansuunnasta (...) sinun valtakuntaasi (...) Sillä sinun on voima ja kunnia iankaikkisesti! (---) Hoosianna Daavidin huoneelle!” (Didakhe 10:5-6)¹⁵⁸ Kirkkoisä Augustinus kirjoitti: ”kirkko on Kristuksen valtakunta ja taivasten valtakunta” (Jumalan valtakunta 20:9).¹⁵⁹

Hahnin käsitys on myös sopusoinnussa kirkon nykyisen opetuksen kanssa. Katolisen kirkon katekismus puhuu eukaristisesta valtakunnasta: ”Jumalan valtakunta on tullut viimeisestä ehtoollisesta alkaen, ja eukaristiassa se on meidän keskellämme.”¹⁶⁰ Vatikaanin II kirkolliskokous ei suinkaan muuttanut opetusta taivasten valtakunnasta maan päällä vaan vahvisti sen dogmaattisessa konstituutiossaan *Lumen Gentium*: ”Täyttääkseen Isän tahdon Kristus perusti maailmaan taivasten valtakunnan (...) Kirkko eli mysteerinä jo läsnäoleva Kristuksen valtakunta kasvaa Jumalan voimasta näkyvästi maailmassa.”¹⁶¹ Kirkko tietysti tunnustaa, että Jumalan valtakunta toteutuu täydellisesti vasta Kristuksen toisen tulemisen jälkeen. Samoin kuin Kristus on eukaristiassa todellisesti mutta peitetysti, niin myös Jumalan valtakunta, joka on jo läsnä, on ilmestyvä täydessä kirkkaudessaan: ”Aikojen lopulla Jumalan valtakunta toteutuu täydellisesti. Yleisen tuomion jälkeen vanhurskaat hallitsevat ruumiiltaan ja sielultaan kirkastettuina ikuisesti Kristuksen kanssa, ja myös maailmankaikkeus uudistetaan.”¹⁶² Entä miten kristityn pitäisi tätä odottaessa elää Jumalan valtakunta todeksi arjessaan? Viimeiset sanat ovat Hahnin:

Sanoisin messun olevan tärkein asia. Messulla on väliä meille jokaiselle, joten meidän pitää valmistautua osallistuaksemme tarkoituksellisesti ja älykkäästi koko sydämellämme, joten meidän on tultava paikalle ajoissa ja valmistauduttava ennen kuin saavumme paikalle (---) Toinen asia, jonka sanoisin, on tämä: Elä se todeksi. Mene kotiin, elä vihkivalasi uskollisemmin ja tule pyhäksi, koska kun teet niin, edistät valtakuntaa.¹⁶³

Lähteet

Hahn, Scott

- 2007 Reasons to Believe. New York: Doubleday.
2005 Kingdom and Church in Luke-Acts: From Davidic Christology to Kingdom Ecclesiology. – Reading Luke: Interpretation, Reflections, Formation. Scripture and Hermeneutics Series VI. Ed. by Craig Bartholomew, Joel Green, Anthony Thiselton. Grand Rapids, MI: Zondervan. 294-326.
2004 Swear to God. New York: Doubleday.
2002 Understanding Our Father. Steubenville: Emmaus Road Publishing.
2001 Hail, Holy Queen. New York: Doubleday.
1998 A Father Who Keeps His Promises. Ann Arbor: Servant Publications.

Hahn, Scott & Mitch, Curtis

158 Sitaatti on vuonna 1989 julkaistusta Heikki Koskenniemen käännöksestä *Apostolien opetus* kirjassa *Apostoliset isät*.

159 Siteerattu: Hahn 2002, 29.

160 KKK ¶ 2816.

161 *Lumen Gentium*, 3.

162 KKK ¶ 1042.

163 *Church as Kingdom*, 50:56–51:33.

2000 The Gospel of Matthew. San Francisco: Ignatius Press.

Hahn, Scott & Scott, David

- Reading the Old Testament in the New: The Gospel of Matthew. St. Paul Center for Biblical Theology. <http://www.salvationhistory.com/Online/Advanced/OTinNTMatt.cfm> (24.2.2008.)
- 'He Must Reign': The Kingdom of God in Scripture. St. Paul Center for Biblical Theology. http://www.salvationhistory.com/Online/Advanced/advcourse2_home.cfm (24.2.2008.)
- Covenant Love: Introducing the Biblical Worldview. St. Paul Center for Biblical Theology. <http://www.salvationhistory.com/Online/intermediate/covlove.cfm> (24.2.2008.)

Muu kirjallisuus ja materiaali

Eskola, Timo

1992 Messias ja Jumalan Poika. SES 56. Helsinki. Diss. Helsinki.

Sri, Edward

2005 Queen Mother. Steubenville: Emmaus Road Publishing.

Biography for Dr. Scott Hahn. Revised November, 2007.

<http://www.scotthahn.com/docview/view.phtml?doc=schedule/vbio.phtml&rdoc=Hahn%20Speaking%20Event%20Information&return=/speaking.phtml> (24.2.2008.)

Church as Kingdom. Catholic Answers Live. 20.12.2000. [Scott Hahnin haastattelu.]

<http://www.catholic.com/audio/2000/mp3/ca001220.mp3> (24.2.2008.)

Dr. Scott Hahn - Curriculum Vitae and Publications. St. Paul Center for Biblical Theology.

<http://www.salvationhistory.com/mission/staff/hahncv.cfm> (24.2.2008.)

I'll Take Just One! Youtube. [Väittäly James White vs. Gerry Matatics.]

<http://www.youtube.com/watch?v=m4aOzMBLqWk> (24.2.2008.)

Mission Statement. St. Paul Center for Biblical Theology.

<http://www.salvationhistory.com/mission/mission.cfm?PID=1021> (24.2.2008.)

Reply to James White on the Early Papacy. Mark Boncore.

<http://www.bringyou.to/apologetics/num18.htm> (24.2.2008.)

The Catholic Verses: The Papacy. Alpha and Omega Ministries.

<http://www.aomin.org/aoblog/index.php?itemid=105> (24.2.2008.)

The Papal Infallibility Debate. Bellarmine Theological Forum. [Väittäly James White vs. Robert Sungenis.] <http://www.catholicintl.com/> (24.2.2008.)